

Bruxelles, den 30.4.2015
COM(2015) 183 final

2015/0095 (NLE)

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af stabiliserings- og associeringsaftalen mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Kosovo* på den anden side

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

I juni 2013 bemyndigede Rådet Kommissionen til at indlede forhandlinger med Kosovo* om en stabiliserings- og associeringsaftale, der alene indgås på Unionens vegne, og vedtog forhandlingsdirektiver. Der var tre formelle forhandlingsrunder. Den første blev afholdt den 28. oktober 2013, den anden den 27. november 2013 og den tredje den 2. maj 2014. Chefforhandlerne paraferede udkastet til aftalens tekst den 25. juli 2014.

I bilaget til dette forslag fremlægger Kommissionen den paraferede tekst til stabiliserings- og associeringsaftalen med Kosovo. Udkastet til aftalen er udformet på grundlag af lignende aftaler fra regionen under hensyntagen til, at denne aftale alene indgås på Unionens vegne, og til Kosovos særlige forhold. Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at en stabiliserings- og associeringsaftale mellem Unionen og Kosovo kan undertegnes på en måde, der respekterer medlemsstaternes stillingtagen til Kosovos status.

2. RESULTAT AF HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSER

Dette forslag er resultatet af indgående forhandlinger mellem Unionen på den ene side og Kosovo på den anden side. Stabiliserings- og associeringsaftalen med Kosovo skaber grundlag for et vidtrækkende samarbejde. Den fastlægger en ramme for politisk dialog med Kosovo såvel på bilateralt som på regionalt plan. Aftalen fremmer regionalt samarbejde, og Kosovo giver i aftalen et stærkt tilsagn om at ville normalisere forbindelserne med Serbien.

Et af aftalens primære formål er at styrke de økonomiske og handelsmæssige forbindelser. Ved aftalen fastlægges forudsætningerne for oprettelsen af et frihandelsområde for varer og tjenesteydelser, der er foreneligt med de relevante WTO-principper, efter udløbet af en overgangsperiode på bestemte områder. Overgangsperiodens varighed blev fastsat under forhandlingerne i lyset af, hvor langt Kosovo er nået i det forberedende arbejde.

Aftalen indeholder også bestemmelser om etablering, udveksling af tjenesteydelser, løbende betalinger og kapitalbevægelser. Den omfatter Kosovos tilsagn om gradvist at ville harmonisere sin lovgivning med EU-lovgivningen, især på nøgleområder i det indre marked. Med aftalen etableres der forbindelser, som dækker stort set alle Unionens interesseområder, og der dannes grundlag for et vidtrækkende samarbejde. Samarbejdet understøttes generelt af finansiel og teknisk EU-bistand, som giver Kosovo den nødvendige støtte og bistand til at gennemføre visse aspekter af aftalen.

I alle faser af forhandlingsforløbet konsulterede forhandleren løbende det særlige udvalg udpeget af Rådet (COWEB).

3. JURIDISKE ASPEKTER AF FORSLAGET

Hjemlen for aftalens undertegnelse er artikel 217 sammenholdt med artikel 218, stk. 5, og artikel 218, stk. 8, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Under henvisning til dommen i sag C-377/12 Kommissionen mod Rådet er Kommissionen af den opfattelse, at stabiliserings- og associeringsaftalen kan undertegnes inden for rammerne af en enkelt retsakt.

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

En separat retsakt gælder for Det Europæiske Atomenergifællesskab.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af stabiliserings- og associeringsaftalen mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Kosovo* på den anden side

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 217 sammenholdt med artikel 218, stk. 5, og artikel 218, stk. 8, andet afsnit,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den 21. juni 2013 bemyndigede Rådet Kommissionen til at indlede forhandlinger med Kosovo om en stabiliserings- og associeringsaftale. Forhandlingerne blev afsluttet med paraferingen af aftalen den 25. juli 2014.
- (2) Unionen og Kosovo har stærke bånd og fælles værdier og ønsker at styrke disse bånd og etablere nære og varige forbindelser baseret på gensidighed og fælles interesse, som vil sætte Kosovo i stand til at styrke og udvide sine forbindelser med Unionen.
- (3) Den "første aftale om principper for en normalisering af forholdet" blev indgået den 19. april 2013 inden for rammerne af den EU-støttede dialog.
- (4) Aftalen, som paraferet, giver mulighed for at etablere en associering mellem Unionen og Kosovo, der omfatter gensidige rettigheder og forpligtelser, fælles tiltag og særlige procedurer. Afgørelsen om undertegnelse af denne aftale bør derfor støttes på de bestemmelser, som giver hjemmel til at etablere en associering, der gør det muligt for Unionen at indgå forpligtelser på alle områder, der er omfattet af traktaterne.
- (5) Denne aftale indgås alene på Unionens vegne. Ud over at etablere en associering og skabe en ramme for politisk dialog er sigtet med aftalen, som paraferet, at tildele rettigheder og pålægge forpligtelser på området for den fælles handelspolitik. Den indeholder desuden bestemmelser vedrørende forskellige politikker, hvor Unionen deler kompetencen med medlemsstaterne, og som falder ind under områder, der allerede i vid udstrækning er omfattet af fælles EU-bestemmelser. Den giver endvidere mulighed for at indgå et vidtrækkende samarbejde på forskellige politikområder, bl.a. retlige og indre anliggender, dog begrænset til, hvad der har karakter af teknisk, finansielt og økonomisk samarbejde.
- (6) Undertegnelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen berører ikke medlemsstaternes stillingtagen til Kosovos status, som fastlægges i overensstemmelse med national praksis og folkeretten.

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

- (7) Desuden udgør hverken begreberne, ordlyden eller definitionerne i denne afgørelse og i teksten til aftalen, som er knyttet til afgørelsen, eller henvisninger til ethvert retsgrundlag, der er nødvendigt for aftalens undertegnelse, en anerkendelse fra Unionens side af Kosovo som uafhængig stat eller en anerkendelse fra de enkelte medlemsstaters side af Kosovo som sådan, hvis de ikke allerede har taget dette skridt. Det er i lyset heraf relevant, at Unionen i den forbindelse afgiver en erklæring, når aftalen undertegnes.
- (8) Aftalens undertegnelse er omfattet af en særskilt procedure for så vidt angår anliggender, der henhører under Det Europæiske Atomenergifællesskabs kompetence.
- (9) Aftalen bør derfor undertegnes på Den Europæiske Unions vegne med forbehold af dens senere indgåelse —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Undertegnelsen på den Europæiske Unions vegne af stabiliserings- og associeringsaftalen mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Kosovo* på den anden side godkendes herved for så vidt angår de dele, der falder ind under traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde med forbehold af aftalens indgåelse.

Teksten til den aftale, der skal undertegnes, er knyttet til denne afgørelse.

Aftalens undertegnelse er omfattet af en særskilt procedure for så vidt angår anliggender, der henhører under Det Europæiske Atomenergifællesskabs kompetence.

Artikel 2

Den erklæring på Den Europæiske Unions vegne, der er knyttet til denne afgørelse, godkendes herved på Unionens vegne.

Artikel 3

Denne afgørelse berører ikke medlemsstaternes og Unionens stillingtagen til Kosovos status.

Artikel 4

Generalsekretariatet for Rådet udarbejder det relevante fuldmagtsinstrument til undertegnelse af aftalen, med forbehold af dens indgåelse, til den eller de personer, der er udpeget af forhandleren af aftalen.

Artikel 5

Denne afgørelse træder i kraft den [...].

Udfærdiget i Bruxelles, den .

På Rådets vegne

Formand

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 30.4.2015
COM(2015) 183 final

ANNEX 1

BILAG

til forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af stabiliserings- og associeringsaftalen mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Kosovo* på den anden side

Erklæring på Unionens vegne

Afgørelsen om undertegnelse af stabiliserings- og associeringsaftalen, med forbehold af dens senere indgåelse, herunder det retsgrundlag, der anvendes i den forbindelse, berører ikke medlemsstaternes stillingtagen til status og udgør ikke en anerkendelse fra Unionens side af Kosovo* som uafhængig stat eller en anerkendelse fra de enkelte medlemsstats side af Kosovo som sådan, hvis de ikke allerede har taget dette skridt.

*

Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 30.4.2015
COM(2015) 183 final

ANNEX 2 – PART 1/3

BILAG

til forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af stabiliserings- og associeringsaftalen mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Kosovo* på den anden side

STABILISERINGS- OG ASSOCIERINGSAFTALE
MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION PÅ DEN ENE SIDE
OG KOSOVO* PÅ DEN ANDEN SIDE

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen" eller "EU", og DET EUROPÆISKE ATOMENERGIFÆLLESSKAB

på den ene side og

KOSOVO*

på den anden side,

i det følgende under ét benævnt "parterne",

SOM TAGER HENSYN TIL de stærke bånd mellem parterne og deres fælles værdier og parternes vilje til at styrke disse bånd og etablere nære og varige forbindelser på grundlag af gensidighed og fælles interesse, som vil sætte Kosovo i stand til at styrke og udvide sine forbindelser med Unionen,

SOM TAGER HENSYN TIL denne aftales betydning inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen (SAP) med det vestlige Balkan for skabelsen og befæstelsen af en stabil europæisk orden baseret på samarbejde, i hvilket Unionen er en hjørnestein,

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

SOM TAGER HENSYN TIL, at Unionen er rede til at tage konkrete skridt til at virkeliggøre Kosovos europæiske perspektiv og tilnærmelse til Unionen i tråd med regionens perspektiv ved gradvist at integrere Kosovo i de politiske og økonomiske hovedstrømninger i Europa gennem Kosovos fortsatte deltagelse i stabiliserings- og associeringsprocessen med henblik på at opfylde de relevante kriterier og SAP-betingelser, forudsat at denne aftale gennemføres til fulde, navnlig hvad angår det regionale samarbejde; denne proces vil medføre fremskridt med hensyn til Kosovos europæiske perspektiv og tilnærmelse til Unionen, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, og såfremt Kosovo opfylder de kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte i København den 21.-22. juni 1993, samt førnævnte betingelser,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville bidrage med passende midler til den politiske, økonomiske og institutionelle stabilisering i Kosovo samt i regionen gennem udvikling af civilsamfundet og demokratisering, institutionsopbygning og reform af den offentlige forvaltning, regional handelsintegration og styrket økonomisk samarbejde, vidtgående samarbejde, også inden for retlige og indre anliggender, og styrkelse af sikkerheden,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville øge de politiske og økonomiske friheder som det virkelige grundlag for denne aftale samt deres tilsagn om at ville respektere menneskerettighederne, herunder de rettigheder, som personer, der tilhører mindretal og udsatte grupper, har,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til institutioner, der er baseret på retsstatsprincippet, til god regeringsførelse og til demokratiske principper gennem et flerpartisystem med frie og retfærdige valg,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville overholde principperne i De Forenede Nationers Pakt, principper fastsat af Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), navnlig principperne i slutakten fra Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa fra 1975 (i det følgende benævnt "Helsingforslutakten") og i Parischartret for et nyt Europa fra 1990,

SOM BEKRÆFTER parternes tilslutning til at ville gennemføre internationale forpligtelser, navnlig men ikke kun vedrørende beskyttelse af menneskerettigheder og beskyttelse af personer, der tilhører mindretal og udsatte grupper, og som i den forbindelse bemærker, at Kosovo har forpligtet sig til at følge relevante internationale forskrifter,

SOM BEKRÆFTER alle flygtninges og internt fordrevnes ret til at vende tilbage og til beskyttelse af deres ejendom og andre menneskerettigheder i tilknytning hertil,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til principperne om fri markedsøkonomi og til bæredygtig udvikling såvel som Unionens beredvillighed til at bidrage til de økonomiske reformer i Kosovo,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til frihandel i overensstemmelse med relevante principper fastsat af Verdenshandelsorganisationen (i det følgende benævnt "WTO"), som skal anvendes på en gennemsigtig og ikkediskriminerende måde,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville videreudvikle den regelmæssige politiske dialog om spørgsmål af fælles interesse, herunder regionale aspekter,

SOM TAGER HENSYN TIL den betydning, som parterne tillægger bekæmpelsen af organiseret kriminalitet og korruption, styrkelsen af samarbejdet i kampen mod terrorisme i overensstemmelse med gældende EU-ret og forebyggelse af ulovlig migration, samtidig med at de støtter mobiliteten inden for lovlige og sikre rammer,

SOM ER OVERBEVIST OM, at denne aftale vil skabe nye vilkår for parternes økonomiske samarbejde og i særdeleshed for udviklingen af handel og investeringer, som er forudsætninger for økonomisk omstrukturering og modernisering,

SOM HOLDER SIG for øje, at Kosovo har givet tilsagn om at ville tilnærme sin lovgivning til Unionens i de relevante sektorer og implementere den effektivt,

SOM TAGER HENSYN TIL, at Unionen er villig til at yde afgørende støtte til gennemførelsen af reformer og til i bestræbelserne herpå at benytte alle til rådighed værende instrumenter inden for samarbejde og teknisk, finansiel og økonomisk bistand på et alsidigt vejledende flerårigt grundlag, såfremt de objektive omstændigheder tillader det,

SOM BEMÆRKER, at denne aftale ikke indebærer nogen stillingtagen til Kosovos status, og at den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring,

SOM BEMÆRKER, at de interne procedurer i Den Europæiske Unions medlemsstater (i det følgende benævnt "medlemsstaterne") kan anvendes, når medlemsstaterne modtager dokumenter udstedt af Kosovos myndigheder inden for rammerne af denne aftale,

SOM BEMÆRKER, at der er forhandlinger i gang om at oprette et transportfællesskab med det vestlige Balkan,

SOM HENVISER TIL Zagreb-topmødet i 2000, hvor der appelleredes til en yderligere befæstelse af forbindelserne gennem stabiliserings- og associeringsprocessen samt et udvidet regionalt samarbejde,

SOM HENVISER TIL, at Det Europæiske Råd i Thessaloniki den 19. og 20. juni 2003 styrkede stabiliserings- og associeringsprocessen som den politiske ramme for Unionens forbindelser med det vestlige Balkan og understregede udsigten til integration med Unionen i takt med landenes individuelle reformfremskridt og egen fortjeneste,

SOM HENVISER TIL Kosovos tilsagn i forbindelse med den centraleuropæiske frihandelsaftale, der blev undertegnet i Bukarest den 19.12.2006 og indgået med henblik på at styrke regionens evne til at tiltrække investeringer og dens muligheder for at blive integreret i den globale økonomi, såfremt de objektive omstændigheder tillader det,

SOM ØNSKER at etablere et tættere kulturelt samarbejde og udvikle informationsudvekslingen,

SOM BEMÆRKER, at såfremt parterne inden for rammerne af denne aftale beslutter at indgå specifikke aftaler henhørende under området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, som ville skulle indgås af Unionen i henhold til tredje del, afsnit V, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, vil bestemmelserne i sådanne fremtidige specifikke aftaler ikke være bindende for Det Forenede Kongerige og/eller Irland, medmindre Unionen samtidig med Det Forenede Kongerige og/eller Irland, for så vidt angår deres respektive tidligere bilaterale forbindelser, meddeler Kosovo, at Det Forenede Kongerige og/eller Irland er blevet bundet af sådanne fremtidige specifikke aftaler som en del af Unionen i overensstemmelse med protokol nr. 21 om Det Forenede Kongerige og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. På samme måde vil alle efterfølgende EU-interne foranstaltninger, som vedtages i henhold til ovennævnte afsnit V med henblik på denne aftales gennemførelse, ikke være bindende for Det Forenede Kongerige og/eller Irland, medmindre de har meddelt, at de ønsker at deltage i eller acceptere sådanne foranstaltninger i overensstemmelse med protokol nr. 21. Samtidig bemærkes det, at sådanne fremtidige specifikke aftaler eller sådanne efterfølgende EU-interne foranstaltninger falder ind under protokol nr. 22 om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til disse traktater,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

ARTIKEL 1

1. Der oprettes en associering mellem Unionen på den ene side og Kosovo på den anden side.
2. Formålene med denne associering er:
 - a) at støtte Kosovos bestræbelser på at styrke demokratiet og retsstaten
 - b) at bidrage til politisk, økonomisk og institutionel stabilitet i Kosovo og til stabilisering af regionen
 - c) at skabe passende rammer for politisk dialog og således gøre det muligt at udvikle nære politiske forbindelser mellem parterne
 - d) at støtte Kosovo i dets bestræbelser på at udvikle sit økonomiske og internationale samarbejde, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, også gennem en tilnærmelse af dets lovgivning til Unionens

- e) at støtte Kosovos bestræbelser på at fuldføre omstillingen til en fungerende markedsøkonomi
- f) at fremme harmoniske økonomiske forbindelser og gradvist oprette et frihandelsområde mellem Unionen og Kosovo
- g) at fremme det regionale samarbejde på alle områder, der er omfattet af denne aftale.

ARTIKEL 2

Hverken begreberne, ordlyden eller definitionerne i denne aftale, herunder i de tilknyttede bilag og protokoller, udgør en anerkendelse fra Unionens side af Kosovo som uafhængig stat eller en anerkendelse fra de enkelte medlemsstaters side af Kosovo som sådan, hvis de ikke allerede har taget dette skridt.

AFSNIT I

GENERELLE PRINCIPPER

ARTIKEL 3

Respekten for de demokratiske principper og menneskerettighederne som forankret i De Forenede Nationers verdenserklæring om menneskerettighederne fra 1948 og som defineret i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder fra 1950, i Helsingforslutakten og i Parischartret for et nyt Europa, samt respekten for de folkeretlige principper, herunder fuldt samarbejde med Det Internationale Krigsforbrydertribunal vedrørende det Tidligere Jugoslavien (ICTY) og tribunalets såkaldte Residual Mechanism samt Den Internationale Straffedomstol, og respekten for såvel retsstatsprincippet som de markedsøkonomiske principper, som de fremgår af dokumentet fra Bonn-konferencen om økonomisk samarbejde udarbejdet af Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa, danner grundlaget for Unionens og Kosovos politikker og udgør væsentlige elementer i denne aftale.

ARTIKEL 4

Kosovo forpligter sig til at følge folkeretten og folkeretlige regler, navnlig, men ikke kun, vedrørende beskyttelsen af menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder og beskyttelsen af personer, der tilhører mindretal, uden nogen form for forskelsbehandling.

ARTIKEL 5

Kosovo forpligter sig som nærmere beskrevet i artikel 13 til at fortsætte indsatsen for at skabe synlige og holdbare forbedringer af forbindelserne med Serbien og til at samarbejde effektivt med missionen under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik i missionens mandatperiode. Disse forpligtelser udgør grundlæggende principper i denne aftale og understøtter udviklingen af forbindelserne og samarbejdet mellem parterne. I tilfælde af at Kosovo ikke overholder disse forpligtelser, kan Unionen træffe foranstaltninger, som den vurderer er passende, herunder ophæve hele eller dele af denne aftale.

ARTIKEL 6

Parterne bekræfter på ny, at de alvorligste forbrydelser, som skaber bekymring i det internationale samfund som helhed, ikke bør gå ustraffet hen, og at retsforfølgningen i forbindelse med disse forbrydelser bør sikres ved hjælp af foranstaltninger på nationalt og internationalt plan.

Kosovo forpligter sig i denne henseende navnlig til fuldt ud at samarbejde med ICTY og tribunalets såkaldte Residual Mechanism og til at samarbejde i forbindelse med alle andre undersøgelser og retsforfølgninger, der gennemføres i internationalt regi.

Kosovo forpligter sig også til at følge Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol og til i den forbindelse at tage de nødvendige skridt til at gennemføre statutten på nationalt plan.

ARTIKEL 7

Udviklingen af det regionale samarbejde og af gode naboskabsforbindelser samt respekten for menneskerettighederne, herunder mindretals rettigheder, har central betydning for stabiliserings- og associeringsprocessen. Indgåelsen og gennemførelsen af denne aftale sker inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen og er baseret på Kosovos egen fortjeneste.

ARTIKEL 8

Kosovo forpligter sig til fortsat at fremme samarbejde og gode naboskabsforbindelser i regionen, herunder passende gensidige indrømmelser i forbindelse med bevægeligheden for personer, varer, kapital og tjenesteydelser samt udviklingen af projekter af fælles interesse på en række områder, herunder på retsstatsområdet. Denne forpligtelse er en væsentlig faktor i udviklingen af forbindelserne og samarbejdet mellem parterne og bidrager således til den regionale stabilitet.

ARTIKEL 9

Associeringen skal gennemføres gradvist og fuldføres i løbet af en periode på ti år.

Det i henhold til artikel 126 oprettede stabiliserings- og associeringsråd undersøger en gang om året gennemførelsen af denne aftale og Kosovos vedtagelse og gennemførelse af lovgivningsmæssige, administrative, institutionelle og økonomiske reformer. Undersøgelsen foretages på baggrund af præambelens bestemmelser og i overensstemmelse med de generelle principper i denne aftale. Den skal være forenelig med de mekanismer, der er oprettet som led i stabiliserings- og associeringsprocessen, navnlig statusrapporten om stabiliserings- og associeringsprocessen.

Stabiliserings- og associeringsrådet vil på grundlag af denne undersøgelse fremsætte henstillinger og eventuelt træffe afgørelser.

Hvis undersøgelsen viser, at der er særlige problemer, kan de henvises til denne aftales tvistbilægelsesmekanismer.

Senest i det femte år efter denne aftales ikrafttræden foretager stabiliserings- og associeringsrådet en grundig undersøgelse af aftalens gennemførelse. På baggrund heraf vurderer stabiliserings- og associeringsrådet, hvilke fremskridt Kosovo har gjort, og træffer eventuelt afgørelse vedrørende de efterfølgende stadier i associeringen. Stabiliserings- og associeringsrådet tager lignende skridt inden udgangen af det tiende år efter denne aftales ikrafttræden. Hvis undersøgelsens resultater berettiger det, kan stabiliserings- og associeringsrådet træffe afgørelse om at forlænge den i stk. 1 fastsatte periode med op til fem år. Træffer stabiliserings- og associeringsrådet ikke sådanne afgørelser, fortsætter gennemførelsen af denne aftale som fastsat heri.

Ovenfor nævnte undersøgelse gælder ikke for frie varebevægelser, for hvilke der er fastlagt en særskilt tidsplan i afsnit IV.

ARTIKEL 10

Denne aftale skal være fuldt forenelig med og gennemføres i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i WTO-aftaler, særlig artikel XXIV i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel fra 1994 (GATT 1994) og artikel V i den almindelige overenskomst om handel med tjenesteydelser (GATS).

AFSNIT II

OVERORDNET POLITISK DIALOG

ARTIKEL 11

1. Den overordnede politiske dialog mellem parterne udvikles yderligere inden for rammerne af denne aftale. Den skal ledsage og befæste tilnærmelsen mellem Unionen og Kosovo og bidrage til at etablere nære solidaritetsforbindelser og nye former for samarbejde mellem parterne.
2. Den overordnede politiske dialog skal især fremme:
 - a) Kosovos deltagelse i det internationale demokratiske samfund, såfremt de objektive omstændigheder tillader det
 - b) fremskridt med hensyn til Kosovos europæiske perspektiv og tilnærmelse til Unionen i overensstemmelse med regionens europæiske perspektiv baseret på egen fortjeneste og i tråd med Kosovos forpligtelser i henhold til artikel 5 i denne aftale

- c) øget konvergens med visse foranstaltninger under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, bestemte restriktive foranstaltninger, som Unionen har truffet over for tredjelande, fysiske eller juridiske personer eller ikke-statslige enheder, eventuelt også gennem udveksling af oplysninger, især om spørgsmål, som vil kunne få væsentlige konsekvenser for parterne
- d) et effektivt, inklusivt og repræsentativt regionalt samarbejde og udviklingen af gode naboskabsforbindelser på det vestlige Balkan.

ARTIKEL 12

Parterne fører desuden en politikspecifik dialog om de øvrige områder, der er omfattet af denne aftale.

ARTIKEL 13

1. Den overordnede politiske dialog og den politikspecifikke dialog bidrager efter omstændighederne til normaliseringen af forbindelserne mellem Kosovo og Serbien.

2. Som omhandlet i artikel 5 forpligter Kosovo sig til at fortsætte indsatsen for at skabe synlige og holdbare forbedringer af forbindelserne med Serbien. Denne proces skal sikre, at begge lande kan fortsætte på deres respektive europæiske vej, og samtidig forhindre, at de kan blokere hinandens indsats i den forbindelse, og bør gradvist føre til en omfattende normalisering af forbindelserne mellem Kosovo og Serbien i form af en juridisk bindende aftale med henblik på, at begge i fuld udstrækning kan udøve deres rettigheder og leve op til deres ansvar.

3. Inden for ovennævnte ramme skal Kosovo fortsat:

- a) i god tro gennemføre alle aftaler, der indgås i dialog med Serbien
- b) til fulde overholde principperne om inklusivt regionalt samarbejde
- c) gennem dialog og kompromisvillighed løse andre udestående spørgsmål på grundlag af konkrete og holdbare løsninger og samarbejde om de nødvendige tekniske og juridiske spørgsmål med Serbien
- d) effektivt samarbejde med missionen under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik i missionens mandatperiode og bidrage aktivt til dens fulde og uhindrede udøvelse af sit mandat i hele Kosovo.

4. Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger jævnligt fremskridtene i denne proces og kan i den forbindelse træffe afgørelser og fremsætte henstillinger. Stabiliserings- og associeringsudvalget kan støtte denne proces, jf. artikel 129.

ARTIKEL 14

1. Den overordnede politiske dialog og den politikspecifikke dialog finder primært sted i stabiliserings- og associeringsrådet, som har almindelig kompetence til at behandle alle anliggender, som parterne måtte ønske at forelægge det.

2. På anmodning af en given part kan disse dialoger også finde sted under følgende former:

- a) om nødvendigt på møder mellem højtstående tjenestemænd, der repræsenterer Kosovo, på den ene side og Unionens højtstående repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og/eller en repræsentant for Kommissionen på den anden side
- b) under fuld udnyttelse af alle relevante diplomatiske kanaler mellem parterne, herunder passende kontakter i tredjelande og inden for internationale organisationer og andre internationale fora, såfremt de objektive omstændigheder tillader det

- c) med alle andre midler, som vil kunne bidrage til at konsolidere, udvikle og uddybe disse dialoger, herunder de midler, der er nævnt i Thessaloniki-dagsordenen, som blev vedtaget i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19.-20. juni 2003.

ARTIKEL 15

En politisk dialog på parlamentarisk niveau finder sted i det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg nedsat efter artikel 132.

AFSNIT III

REGIONALT SAMARBEJDE

ARTIKEL 16

Kosovo fremmer aktivt det regionale samarbejde i overensstemmelse med sine forpligtelser i henhold til artikel 5 og 13 og sin tilslutning til international og regional fred og stabilitet og til udvikling af gode naboskabsforbindelser. EU kan støtte denne indsats ved hjælp af passende instrumenter, herunder bistand til projekter med en regional eller grænseoverskridende dimension.

Når Kosovo påtænker at udvide sit samarbejde med et af de i artikel 17, 18 og 19 omhandlede lande, underretter det Unionen herom og hører den i overensstemmelse med bestemmelserne i afsnit X.

Kosovo fortsætter gennemførelsen af den centraleuropæiske frihandelsaftale.

ARTIKEL 17

Samarbejde med lande, som har undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale

Efter undertegnelsen af denne aftale indleder Kosovo, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, forhandlinger med de lande, der allerede har undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale med Unionen, med henblik på at indgå bilaterale aftaler om regionalt samarbejde, der har til formål at udvide samarbejdet mellem dem.

Hovedelementerne i disse aftaler skal være:

- a) politisk dialog
- b) oprettelse af frihandelsområder, som er forenelige med de relevante WTO-bestemmelser
- c) gensidige indrømmelser vedrørende arbejdstageres bevægelighed, etablering, udveksling af tjenesteydelser, løbende betalinger og kapitalbevægelser samt andre politikområder med tilknytning til personbevægelser på samme niveau som de stabiliserings- og associeringsaftaler, som det pågældende land har indgået med Unionen

- d) bestemmelser om samarbejde på andre områder, som kan, men ikke behøver at være omfattet af nærværende aftale, navnlig på området frihed, sikkerhed og retfærdighed.

Disse aftaler skal om fornødent indeholde bestemmelser vedrørende oprettelse af de nødvendige institutionelle mekanismer.

Aftalerne indgås senest to år efter nærværende aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 18

Samarbejde med lande,
som er berørt af stabiliserings- og associeringsprocessen

Kosovo indgår et regionalt samarbejde med lande, som er berørt af stabiliserings- og associeringsprocessen på nogle eller alle de samarbejdsområder, der er omfattet af nærværende aftale, samt andre områder med tilknytning til stabiliserings- og associeringsprocessen, navnlig områder af fælles interesse. Et sådant samarbejde bør altid være foreneligt med nærværende aftales principper og formål.

ARTIKEL 19

Samarbejde med lande,
der er kandidater til at tiltræde Unionen, men som ikke er berørt af stabiliserings- og
associeringsprocessen

Kosovo befordrer sit samarbejde og indgår, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, samarbejdsaftaler med ethvert land, der er kandidat til at tiltræde Unionen, men som ikke er omfattet af stabiliserings- og associeringsprocessen, på de samarbejdsområder, der er omfattet af nærværende aftale, og andre områder af fælles interesse for Kosovo og disse lande. Samarbejdsaftalerne bør sigte på gradvist at tilpasse de bilaterale forbindelser mellem Kosovo og disse lande til den relevante del af forbindelserne mellem Unionen og Kosovo.

AFSNIT IV

FRIE VAREBEVÆGELSER

ARTIKEL 20

1. Unionen og Kosovo opretter gradvist et bilateralt frihandelsområde i løbet af en periode på højst 10 år begyndende på tidspunktet for denne aftales ikrafttræden i overensstemmelse med denne aftale, GATT 1994 og bestemmelserne i de relevante WTO-aftaler. I den sammenhæng tager de hensyn til de specifikke krav, der er fastsat i stk. 2-6.
2. Den kombinerede nomenklatur anvendes til tarifering af varer i samhandelen mellem parterne.

3. I denne aftale omfatter told og afgifter, der har samme virkning som told, enhver form for told eller afgift, der pålægges i forbindelse med indførsel eller udførsel af en vare, herunder enhver form for tillægsafgifter i forbindelse med indførslen eller udførslen, dog ikke:

- a) afgifter, der svarer til en intern skat, som pålægges i overensstemmelse med stk. 2 i artikel III i GATT 1994
- b) antidumping- eller udligningstold
- c) gebyrer eller afgifter, der står i rimeligt forhold til udgifterne til den tjeneste, der er ydet.

4. For hver vare, skal den basistold, som de efterfølgende toldreduktioner anvendes på, og som er anført i denne aftale, være:

- a) for Unionens vedkommende den fælles toldtarif, som er fastsat efter Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87¹, som anvendes erga omnes på dagen for undertegnelsen af denne aftale
- b) for Kosovos vedkommende den toldtarif, som Kosovo har anvendt pr. 31. december 2013.

¹ Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 (EFT L 256 af 7.9.1987, s. 1).

5. Foretages der efter denne aftales undertegnelse toldnedsættelser på et generelt grundlag, træder denne nedsatte told i stedet for den i stk. 4 omhandlede basistold på det tidspunkt, hvor nævnte nedsættelser foretages.

6. Unionen og Kosovo meddeler hinanden deres respektive basistoldsatser og eventuelle ændringer heraf.

KAPITEL I

INDUSTRIVARER

ARTIKEL 21

Definition

1. Dette kapitel finder anvendelse på varer med oprindelse i Unionen eller Kosovo, som henhører under kapitel 25-97 i den kombinerede nomenklatur, med undtagelse af de varer, der er anført i punkt 1, nr. ii), i bilag 1 til WTO-aftalen om landbrug.

2. Handel mellem parterne med produkter, der er omfattet af traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, reguleres i overensstemmelse med denne traktat.

ARTIKEL 22

Unionens indrømmelser for industrivarer

1. Told ved indførsel til Unionen og afgifter med tilsvarende virkning på industrivarer med oprindelse i Kosovo afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

Kvantitative restriktioner ved indførsel til Unionen og foranstaltninger med tilsvarende virkning på industrivarer med oprindelse i Kosovo afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 23

Kosovos indrømmelser for industrivarer

1. Told ved indførsel til Kosovo af andre industrivarer med oprindelse i Unionen end dem, der er anført i bilag I, afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.
2. Afgifter med samme virkning som told ved indførsel til Kosovo af industrivarer med oprindelse i Unionen afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.
3. Told ved indførsel til Kosovo af industrivarer med oprindelse i Unionen, som er anført i bilag I, nedsættes gradvist og afskaffes efter tidsplanen i bilaget.
4. Kvantitative restriktioner ved indførsel til Kosovo af industrivarer med oprindelse i Unionen og foranstaltninger med tilsvarende virkning afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 24

Told og restriktioner på eksport

1. Unionen og Kosovo afskaffer i deres indbyrdes handel al eksporttold og alle afgifter med tilsvarende virkning ved denne aftales ikrafttræden.
2. Unionen og Kosovo afskaffer indbyrdes alle kvantitative restriktioner på eksport og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 25

Fremskyndet nedsættelse af told

Kosovo erklærer sig rede til at nedsætte sin told i samhandelen med Unionen hurtigere end fastsat i artikel 23, hvis den generelle økonomiske situation og forholdene i den berørte erhvervssektor tillader det.

Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger situationen i den henseende og fremsætter relevante henstillinger.

KAPITEL II

LANDBRUG OG FISKERI

ARTIKEL 26

Definition

1. Dette kapitel gælder for handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer med oprindelse i Unionen eller Kosovo.
2. Ved "landbrugsprodukter og fiskevarer" forstås de produkter, der er anført i kapitel 1-24 i den kombinerede nomenklatur¹, og de produkter, der er anført i punkt 1, nr. ii), i bilag 1 til WTO-aftalen om landbrug.

¹ Henvisningerne til varekoderne og beskrivelserne er i overensstemmelse med den kombinerede nomenklatur, der fandt anvendelse i året 2014 i overensstemmelse med Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1001/2013 af 4. oktober 2013 om ændring af bilag I til Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 om told- og statistiknomenklaturen og den fælles toldtarif (EUT L 290 af 31.10.2013, s. 1).

3. Denne definition omfatter fisk og fiskevarer, der er omfattet af kapitel 3, pos. 1604 (Fisk, tilberedt eller konserveret; kaviar og kaviarerstatning tilberedt af fiskerogn) og 1605 (Krebsdyr, bløddyr og andre hvirvelløse vanddyr, tilberedt eller konserveret (ekskl. røget)) og underpos. 0511 91 (Fiskeaffald), 2301 20 (Mel, pulver og pellets af fisk, krebsdyr, bløddyr eller andre hvirvelløse vanddyr, uegnet til menneskeføde) og ex 1902 20 (Pastaprodukter med fyld, med indhold af fisk, krebsdyr, bløddyr eller andre hvirvelløse vanddyr på over 20 vægtprocent).

Den omfatter også underpos. 1212 21 00 (Tang og alger), ex 1603 00 (Ekstrakter og saft af fisk, krebsdyr, bløddyr eller andre hvirvelløse vanddyr) og ex 2309 90 10 (Tilberedninger, af den art der anvendes som dyrefoder; fiskesolubel) samt 1504 10 og 1504 20 (Fedtstoffer og olier udvundet af fisk samt fraktioner deraf, også raffinerede, men ikke kemisk modificerede):

- Olier af fiskelever samt fraktioner deraf

- Fedtstoffer og olier af fisk, samt fraktioner deraf, bortset fra olier af fiskelever.

ARTIKEL 27

Forarbejdede landbrugsprodukter

Protokol I fastsætter handelsordningen for de forarbejdede landbrugsprodukter, der er anført deri.

ARTIKEL 28

Unionens indrømmelser for indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i Kosovo

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Unionen alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i Kosovo.

2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Unionen told og afgifter, der har samme virkning som told, ved indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i Kosovo med undtagelse af produkter henhørende under pos. 0102 (Hornkvæg, levende), 0201, (Kød af hornkvæg, fersk eller kølet) 0202 (Kød af hornkvæg, frosset), 1701 (Rør- og roesukker samt kemisk ren sakkarose, i fast form), 1702 (Andet sukker, herunder kemisk ren laktose, maltose, glukose og fruktose, i fast form; sirup og andre sukkeropløsninger uden indhold af tilsatte smagsstoffer eller farvestoffer; kunsthonning, også blandet med naturlig honning; karamel) og 2204 (Vin af friske druer, herunder vin tilsat alkohol; druemost, undtagen druemost henhørende under pos. 2009) i den kombinerede nomenklatur.

For produkter henhørende under kapitel 7 og 8 i den kombinerede nomenklatur, for hvilke der i henhold til den fælles toldtarif anvendes en værditold og en specifik told, gælder afskaffelsen kun værdielementet af tolden.

3. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden fastsætter Unionen den gældende told ved indførsel i Unionen af spædekalveprodukter som defineret i bilag II og med oprindelse i Kosovo til 20 % af værditolden og 20 % af den specifikke told som fastsat i den fælles toldtarif inden for et årligt toldkontingent på 475 tons slagtekrops vægt.

ARTIKEL 29

Kosovos indrømmelser for landbrugsprodukter

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Kosovo alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i Unionen.
2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden skal Kosovo:
 - a) afskaffe den gældende told ved indførsel af visse andre landbrugsprodukter med oprindelse i Unionen end dem, der er angivet i bilag III
 - b) gradvist afskaffe den gældende told ved indførsel af visse landbrugsprodukter med oprindelse i Unionen, som angivet i bilag IIIa, IIIb og IIIc og efter den tidsplan, der er angivet i nævnte bilag.
3. Den gældende told på visse produkter, der er angivet i bilag III d, er den basistold, som blev anvendt i Kosovo den 31. december 2013.

ARTIKEL 30

Vin- og spiritusprotokol

Protokol II fastsætter ordningen for de vin- og spiritusprodukter, der er omhandlet i nævnte protokol.

ARTIKEL 31

Unionens indrømmelser for fisk og fiskevarer

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Unionen alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Kosovo.
2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Unionen al told og alle foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Kosovo, undtagen dem, der er anført i bilag IV. Bestemmelserne i bilag IV gælder for de deri angivne varer.

ARTIKEL 32

Kosovos indrømmelser for fisk og fiskevarer

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Kosovo alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Unionen.
2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Kosovo al told og alle foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Unionen, undtagen dem, der er anført i bilag V. Bestemmelserne i bilag V gælder for de deri angivne varer.

ARTIKEL 33

Revisionsklausul

Under hensyntagen til omfanget af handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer mellem parterne, deres særlige følsomheder, reglerne for Unionens fælles landbrugs- og fiskeripolitik, reglerne for Kosovos landbrugs- og fiskeripolitik, landbrugets og fiskeriets rolle i Kosovos økonomi samt udviklingen inden for rammerne af WTO, undersøger stabiliserings- og associeringsrådet senest tre år efter denne aftales ikrafttræden produkt for produkt og på et ordnet og egnet gensidigt grundlag mulighederne for at indrømme hinanden yderligere lempelser med sigte på en større liberalisering af handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer.

ARTIKEL 34

Beskyttelsesklausul vedrørende landbrug og fiskeri

Uanset andre bestemmelser i denne aftale, særlig artikel 43, indleder parterne, hvis importen af varer med oprindelse i den ene part, som er genstand for de i henhold til artikel 27, 28, 29, 30, 31 og 32 indrømmede lempelser, i betragtning af landbrugs- og fiskerimarkedernes særlige følsomhed giver anledning til alvorlige forstyrrelser for den anden parts markeder eller interne reguleringsmekanismer, omgående konsultationer i stabiliserings- og associeringsudvalget med henblik på at finde en passende løsning. Den berørte part kan, indtil en sådan løsning foreligger, træffe sådanne egnede foranstaltninger, som den skønner nødvendige.

ARTIKEL 35

Beskyttelse af geografiske betegnelser for landbrugsprodukter, fiskevarer og fødevarer undtagen vin og spiritus

1. Kosovo sørger for at beskytte Unionens geografiske betegnelser, som er registreret i Unionen i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer¹, i henhold til betingelserne i denne artikel. Kosovos geografiske betegnelser kan registreres i Unionen på de betingelser, der er anført i denne forordning.
2. De geografiske betegnelser, der er omhandlet i stk. 1, skal beskyttes mod:
 - a) enhver direkte eller indirekte kommerciel anvendelse af en beskyttet betegnelse:
 - i) for lignende produkter, som ikke er i overensstemmelse med den beskyttede betegnelses varespecifikation, eller
 - ii) for så vidt en sådan anvendelse udnytter en geografisk betegnelses omdømme

¹ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

- b) enhver uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning, selv om produktets eller tjenesteydelsens virkelige oprindelse er angivet, eller den beskyttede betegnelse er oversat eller er ledsaget af udtryk såsom "art", "type", "måde", "som fremstillet i", "efterligning", "smag", "som" eller tilsvarende
- c) enhver anden form for falsk eller vildledende angivelse af produktets herkomst, oprindelse, art eller vigtige egenskaber på den indre eller ydre emballage, i reklamer eller i de dokumenter, der vedrører dette produkt, samt anvendelse af emballager, der kan give et fejlagtigt indtryk af produktets oprindelse
- d) enhver anden form for praksis, der kan vildlede forbrugerne med hensyn til et lignende produkts virkelige oprindelse.

3. Et forslag til betegnelse, som ønskes registreret, men som er helt eller delvis identisk med en betegnelse, der allerede er beskyttet, registreres ikke, medmindre der i praksis tydeligt kan skelnes mellem betingelserne for lokal og traditionel brug og præsentation af den senere registrerede enslydende betegnelse og den allerede registrerede betegnelse, samtidig med at der tages hensyn til behovet for at sikre, at de berørte producenter får en ensartet behandling, og at forbrugerne ikke vildledes. En enslydende betegnelse, der kan forlede forbrugeren til at tro, at produkterne stammer fra et andet område, må ikke registreres, selv om betegnelsen er retvisende med hensyn til det område, den region eller det sted, som de pågældende produkter rent faktisk stammer fra.

4. Kosovo afviser registrering af et varemærke, hvis anvendelse svarer til de i stk. 2 anførte tilfælde.

5. De varemærker, hvis anvendelse svarer til de i stk. 2 anførte tilfælde, og som er registrerede i Kosovo eller etablerede i kraft af deres brug, anvendes ikke længere fem år efter aftalens ikrafttræden. Dette gælder dog ikke varemærker, som er registrerede i Kosovo, og varemærker, som er etablerede i kraft af deres brug, og som er ejet af statsborgere i tredjelande, forudsat at de ikke er af en sådan art, at de på nogen måde kan vildlede offentligheden med hensyn til produktets kvalitet, specifikation og geografiske oprindelse.

6. Enhver brug af de geografiske betegnelser, som er beskyttede i overensstemmelse med stk. 1, som de udtryk, der i daglig tale anvendes som den almindelige betegnelse for sådanne varer eller for produkter, der har været lovligt markedsført under denne betegnelse i Kosovo, skal ophøre senest fem år efter aftalens ikrafttræden.

7. Kosovo sørger for, at produkter, der udføres fra dets område fem år efter denne aftales ikrafttræden, ikke tilsidesætter denne artikel.

8. Kosovo sørger for den i stk. 1-7 omhandlede beskyttelse såvel på eget initiativ som på anmodning af berørte parter.

KAPITEL III

FÆLLES BESTEMMELSER

ARTIKEL 36

Anvendelsesområde

Dette kapitel finder anvendelse på handelen mellem parterne med alle varer, medmindre andet er fastsat i dette kapitel eller i protokol I.

ARTIKEL 37

Udvidede indrømmelser

Dette afsnit forhindrer på ingen måde nogen af parterne i ensidigt at træffe gunstigere foranstaltninger.

ARTIKEL 38

Standstill

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden må der ikke indføres ny told ved indførsel eller udførsel eller afgifter med tilsvarende virkning, ej heller må allerede gældende told eller afgifter forhøjes i samhandelen mellem Unionen og Kosovo.
2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden må der ikke indføres nye kvantitative restriktioner ved indførsel eller udførsel eller foranstaltninger med tilsvarende virkning, ej heller må allerede gældende foranstaltninger gøres mere restriktive i samhandelen mellem Unionen og Kosovo.
3. Uden at dette berører indrømmelserne i henhold til artikel 28, 29, 30, 31 og 32 må denne artikels stk. 1 og 2 på ingen måde medføre nogen begrænsning af Unionens og Kosovos respektive landbrugs- og fiskeripolitik eller af vedtagelsen af foranstaltninger i henhold til disse politikker, for så vidt den i bilag II-V og i protokol I vedtagne importordning ikke berøres.

ARTIKEL 39

Forbud mod afgiftsdiskrimination

1. Unionen og Kosovo afholder sig fra enhver foranstaltning eller intern praksis af fiskal art, der direkte eller indirekte bevirker en forskelsbehandling mellem varer fra en af parterne og lignende varer, der har oprindelse på den anden parts område. Hvis en sådan foranstaltning eller praksis allerede findes, skal Unionen og Kosovo i givet fald ophæve eller afskaffe den.
2. Varer, der udføres til en parts område, må ikke begunstiges med godtgørelse af en intern indirekte afgift, der er højere end den indirekte afgift, de pålægges.

ARTIKEL 40

Finanstold

Bestemmelserne om afskaffelse af importtold finder også anvendelse på finanstold.

ARTIKEL 41

Toldunioner, frihandelsområder og grænsehandelsordninger

1. Denne aftale er ikke til hinder for opretholdelsen eller oprettelsen af toldunioner, frihandelsområder eller grænsehandelsordninger, for så vidt som de ikke medfører ændringer af den samhandelsordning, der er fastlagt ved denne aftale.
2. I de i artikel 20 nævnte overgangsperioder berører denne aftale ikke gennemførelsen af den specifikke præferenceordning for varebevægelserne, som enten er nedfældet i grænseaftaler, der tidligere er indgået mellem en eller flere medlemsstater og Kosovo, eller som følger af de bilaterale aftaler, der er omhandlet i afsnit III, og som Kosovo har indgået for at fremme den regionale handel.
3. Der finder konsultationer sted mellem parterne i stabiliserings- og associeringsrådet om de aftaler, der er omhandlet i stk. 1 og 2, og, efter anmodning, om andre vigtige spørgsmål vedrørende deres respektive handelspolitik over for tredjelande. Særlig i tilfælde af, at et tredjeland tiltræder Unionen, skal der afholdes sådanne konsultationer for at sikre, at der tages hensyn til Unionens og Kosovos fælles interesser som fastlagt i denne aftale.

ARTIKEL 42

Dumping og subsidier

1. Denne aftale er ikke til hinder for, at parterne træffer handelsbeskyttende foranstaltninger i overensstemmelse med stk. 2 og artikel 43.
2. Hvis en af parterne konstaterer, at der finder dumping og/eller udligningsberettiget subsidiering sted i samhandelen med den anden part, kan den pågældende part træffe passende foranstaltninger over for denne praksis i overensstemmelse med WTO-aftalen om anvendelsen af artikel VI i GATT 1994 og WTO-aftalen om subsidier og udligningsforanstaltninger samt egen relevante interne lovgivning vedrørende disse aftaler.

ARTIKEL 43

Beskyttelsesklausul

1. Parterne er enige om, at reglerne og principperne i artikel XIX i GATT 1994 og WTO-aftalen om beskyttelsesforanstaltninger finder anvendelse.

2. Uanset stk. 1 kan den importerende part træffe passende bilaterale beskyttelsesforanstaltninger på de betingelser og efter de procedurer, der er fastsat i denne artikel, når en vare fra en part indføres på den anden parts område i så store mængder og på sådanne vilkår, at det forvolder eller truer med at forvolde:

- a) væsentlig skade for indenlandske producenter af samme eller direkte konkurrerende varer på den importerende parts område eller
- b) alvorlige forstyrrelser i en given økonomisk sektor eller vanskeligheder, der kan medføre en alvorlig forringelse af den økonomiske situation i en region på den importerende parts område.

3. Bilaterale beskyttelsesforanstaltninger mod indførsler fra den anden part må ikke være mere vidtrækkende, end hvad der er nødvendigt for at afhjælpe problemer som defineret i stk. 2, der er opstået som følge af anvendelsen af denne aftale. De beskyttelsesforanstaltninger, der vedtages, skal bestå af en suspension af forhøjelsen eller nedsættelsen af de præferencemargener, der indrømmes i henhold til denne aftale for den pågældende vare, op til et maksimumloft svarende til den basistold, der er omhandlet i artikel 20, stk. 4, litra a) og b), og artikel 20, stk. 5, for samme vare. Sådanne foranstaltninger skal omfatte klare elementer, der gradvist fører til, at de afskaffes senest ved udløbet af den fastsatte periode, og de kan ikke træffes for en periode på over to år.

Under meget ekstraordinære omstændigheder kan foranstaltningerne forlænges i yderligere en periode på højst to år. Der må ikke anvendes bilaterale beskyttelsesforanstaltninger ved indførsel af en vare, som tidligere har været genstand for en sådan foranstaltning, i en periode svarende til den, i hvilken den pågældende foranstaltning tidligere har været anvendt, hvis den periode, hvori den ikke har været anvendt, er på mindst to år regnet fra foranstaltningens udløb.

4. I de i denne artikel omhandlede tilfælde giver Unionen eller Kosovo, før de træffer de heri fastsatte foranstaltninger, eller hurtigst muligt i de tilfælde, der er omfattet af stk. 5, litra b), stabiliserings- og associeringsrådet alle de oplysninger, der er nødvendige for nøje at kunne undersøge situationen, med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for parterne.

5. Ved gennemførelsen af stk. 1, 2, 3 og 4 gælder følgende bestemmelser:

a) Problemer, der opstår som følge af den i denne artikel omhandlede situation, indbringes med henblik på en undersøgelse straks for stabiliserings- og associeringsrådet, som kan træffe alle nødvendige afgørelser til at afhjælpe dem.

Hvis stabiliserings- og associeringsrådet eller den eksporterende part ikke har truffet nogen afgørelse til at afhjælpe problemerne, eller der ikke er fundet nogen tilfredsstillende løsning senest 30 dage efter, at stabiliserings- og associeringsrådet har fået forelagt sagen, kan den importerende part træffe passende foranstaltninger til at afhjælpe problemerne i overensstemmelse med denne artikel. De foranstaltninger, der griber mindst muligt ind i de i denne aftale fastlagte ordninger, skal foretrækkes. Beskyttelsesforanstaltningerne skal bevare det præferenceniveau/den præferencemargen, der indrømmes i henhold til denne aftale.

- b) Når ekstraordinære og kritiske omstændigheder, der kræver øjeblikkelig indgriben, umuliggør forudgående information eller undersøgelse, kan den berørte part i de situationer, der er omhandlet i denne artikel, øjeblikkeligt indføre midlertidige foranstaltninger, som er nødvendige for at afhjælpe situationen, og den underretter straks den anden part herom.

Beskyttelsesforanstaltningerne meddeles straks stabiliserings- og associeringsrådet og gøres til genstand for periodisk konsultation i denne instans, navnlig med henblik på at fastlægge en tidsplan for deres ophævelse, så snart omstændighederne tillader det.

6. Undergiver Unionen eller Kosovo indførslen af varer, som vil kunne medføre problemer som omhandlet i denne artikel, en administrativ procedure med henblik på hurtigt at skaffe oplysninger om udviklingen i samhandelsmønstret, underretter den pågældende part den anden part herom.

ARTIKEL 44

Knaphedsklausul

1. Hvis overholdelse af dette afsnit fører til:

- a) alvorlig knaphed eller truer med at føre til alvorlig knaphed på fødevarer eller andre varer af væsentlig betydning for den eksporterende part eller
- b) genudførelse til et tredjeland af en vare, for hvilken den eksporterende part anvender kvantitative eksportrestriktioner, eksportafgifter eller foranstaltninger eller afgifter med tilsvarende virkning, eller hvis de ovenfor nævnte situationer giver eller kan give anledning til større vanskeligheder for den eksporterende part,

kan denne part træffe passende foranstaltninger på de betingelser og efter de procedurer, der er fastsat i denne artikel.

2. De foranstaltninger, der griber mindst muligt ind i de i denne aftale fastlagte ordninger, skal foretrækkes. Foranstaltningerne må ikke anvendes på en sådan måde, at de bliver et middel til vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling, hvor samme forhold råder, eller bliver en skjult begrænsning af handelen, og de ophæves, når omstændighederne ikke længere berettiger, at de opretholdes.

3. Unionen eller Kosovo giver, før de træffer de foranstaltninger, der er omhandlet i stk. 1, eller hurtigst muligt i de tilfælde, der er omfattet af stk. 4, stabiliserings- og associeringsrådet alle relevante oplysninger, med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for parterne. Stabiliserings- og associeringsrådet kan aftale ethvert nødvendigt middel til at bringe vanskelighederne til ophør. Er der ikke opnået enighed senest 30 dage efter, at sagen er indbragt for stabiliserings- og associeringsrådet, kan den eksporterende part anvende foranstaltninger i medfør af denne artikel på udførslen af den pågældende vare.

4. Når ekstraordinære og kritiske omstændigheder, der kræver øjeblikkelig indgriben, umuliggør forudgående information eller undersøgelse, kan Unionen eller Kosovo, alt efter hvem der er berørt, straks indføre sådanne forebyggende foranstaltninger, som er nødvendige for at afhjælpe situationen, og underretter straks den anden part herom.

5. Alle foranstaltninger, der anvendes i medfør af denne artikel, skal straks meddeles stabiliserings- og associeringsrådet og er dér genstand for periodiske drøftelser, navnlig med henblik på at fastsætte en tidsplan for deres afskaffelse, så snart omstændighederne tillader det.

ARTIKEL 45

Statsmonopoler

Kosovo tilpasser statslige handelsmonopoler, således at der ved aftalens ikrafttræden ikke består nogen forskelsbehandling af EU-statsborgere og borgere i Kosovo med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår.

ARTIKEL 46

Oprindelsesregler

Medmindre andet er fastsat i denne aftale, gælder oprindelsesreglerne i protokol III ved gennemførelsen af denne aftale.

ARTIKEL 47

Tilladte restriktioner

Denne aftale er ikke til hinder for sådanne forbud eller restriktioner vedrørende indførsel, udførsel eller varer i transit, som er begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed, beskyttelsen af menneskers og dyrs liv og sundhed, beskyttelsen af planter, beskyttelsen af skatte af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk værdi eller beskyttelsen af intellektuel, industriel og kommerciel ejendom eller bestemmelser vedrørende guld og sølv. Sådanne forbud eller restriktioner må dog ikke udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem parterne.

ARTIKEL 48

Forsømmelighed i det administrative samarbejde

1. Parterne er enige om, at administrativt samarbejde er af afgørende betydning for gennemførelsen af og kontrollen med den præferencebehandling, der indrømmes i henhold til dette afsnit, og de understreger, at de er fast besluttet på at bekæmpe uregelmæssigheder og svig i toldspørgsmål og beslægtede anliggender.

2. Har en part på grundlag af objektive oplysninger konstateret forsømmelighed i det administrative samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig i tilknytning til dette afsnit, kan denne part (i denne artikel benævnt "den berørte part") i henhold til denne artikel midlertidigt suspendere den relevante præferencebehandling af den eller de pågældende varer.

3. I denne artikel forstås ved forsømmelighed i det administrative samarbejde bl.a.:

a) gentagen overtrædelse af forpligtelsen til at kontrollere den eller de pågældende varers oprindelsesstatus

b) gentagne afslag på eller unødigt forsinkelse i forbindelse med efterfølgende kontrol med oprindelsesbeviset og/eller meddelelse af resultaterne af denne kontrol

c) gentagne afslag på eller unødigt forsinkelse i forbindelse med at opnå tilladelse til at udføre opgaver som led i det administrative samarbejde for at kontrollere, om dokumenter eller oplysninger, der har betydning for indrømmelsen af den pågældende præferencebehandling, er ægte eller korrekte.

Med henblik på anvendelsen af denne artikel kan der bl.a. konstateres uregelmæssigheder eller svig, hvis der sker en hurtig og ikke tilstrækkeligt begrundet stigning i vareimporten til et niveau, der overskrider den anden parts sædvanlige produktions- og eksportkapacitet, og der foreligger objektive oplysninger om uregelmæssigheder eller svig.

4. Præferencebehandlingen kan midlertidigt suspenderes på følgende betingelser:

- a) Den part, der på grundlag af objektive oplysninger har konstateret, at der foreligger forsømmelighed i det administrative samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig, giver straks stabiliserings- og associeringsudvalget meddelelse herom sammen med de objektive oplysninger og indleder på grundlag af alle relevante oplysninger og objektive konstateringer konsultationer med den anden part i stabiliserings- og associeringsudvalget med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for begge parter.
- b) Har parterne indledt konsultationer i stabiliserings- og associeringsudvalget, jf. litra a), og er de ikke nået frem til en acceptabel løsning senest tre måneder efter meddelelsen, kan den berørte part midlertidigt suspendere den relevante præferencebehandling af den eller de pågældende varer. En midlertidig suspension skal uden unødigt forsinkelse meddeles stabiliserings- og associeringsudvalget.

c) Midlertidige suspensioner i henhold til denne artikel skal begrænses til det minimum, der er nødvendigt for at beskytte den berørte parts økonomiske interesser. Suspensionerne må højst vare i seks måneder, dog med mulighed for forlængelse. Stabiliserings- og associeringsudvalget underrettes straks efter vedtagelsen af de midlertidige suspensioner. Disse skal med regelmæssige mellemrum behandles i stabiliserings- og associeringsudvalget, navnlig med henblik på deres ophør, så snart betingelserne for deres anvendelse ikke længere er til stede.

5. Samtidig med at der gives meddelelse til stabiliserings- og associeringsudvalget i henhold til stk. 4, litra a), offentliggør den pågældende part en meddelelse til importører i sin officielle tidende. Det bør af meddelelsen til importørerne fremgå, at det på grundlag af objektive oplysninger findes godtgjort, at der for den pågældende vare foreligger forsømmelighed i det administrative samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig.

ARTIKEL 49

Såfremt de kompetente myndigheder begår fejl i forvaltningen af præferenceordningen for eksport og særlig i anvendelsen af protokol III, og den pågældende fejl får følger for så vidt angår importafgifter, kan den kontraherende part, der rammes af disse følger, anmode stabiliserings- og associeringsrådet om at undersøge mulighederne for at indføre enhver passende foranstaltning til løsning af problemet.

AFSNIT V

ETABLERING, UDVEKSLING AF TJENESTEYDELSER OG KAPITAL

ARTIKEL 50

Definitioner

I denne aftale forstås ved:

- 1) henholdsvis "EU-virksomhed" og "kosovosk virksomhed": en virksomhed, som er oprettet i overensstemmelse med en medlemsstats eller Kosovos lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende på Unionens eller Kosovos område. Har en virksomhed imidlertid alene sit vedtægtsmæssige hjemsted på henholdsvis Unionens eller Kosovos område, betragtes den som en EU-virksomhed eller en kosovosk virksomhed, hvis dens aktiviteter har en faktisk og vedvarende forbindelse til økonomien i en af medlemsstaterne eller Kosovo
- 2) "datterselskab" af en virksomhed: en virksomhed, som faktisk kontrolleres af en anden virksomhed

- 3) "filial" af en virksomhed: et forretningssted, der ikke har status som juridisk person, men som giver indtryk af varighed, f.eks. en udbygning af en modervirksomhed, og som har en ledelse og er materielt udstyret til at indgå forretninger med tredjemand, således at sidstnævnte skønt med kendskab til, at der om nødvendigt vil være en juridisk forbindelse med modervirksomheden, der har sit hovedkontor i udlandet, ikke behøver at forhandle direkte med modervirksomheden, men kan indgå forretninger på det forretningssted, der udgør udbygningen
- 4) "etablering": retten til at starte erhvervsvirksomhed ved oprettelse af virksomheder, herunder datterselskaber og filialer, i henholdsvis Unionen og Kosovo
- 5) "drift": udøvelse af erhvervsvirksomhed
- 6) "erhvervsvirksomhed": i princippet virksomhed inden for industri, handel eller liberale erhverv samt håndværk
- 7) "EU-statsborger" og "borger i Kosovo": en fysisk person, der henholdsvis er statsborger i en EU-medlemsstat eller er borger i Kosovo
- 8) "finansielle tjenester": de aktiviteter, der er beskrevet i bilag VI.

KAPITEL I

ETABLERING

ARTIKEL 51

1. Kosovo letter EU-virksomheders etablering af drift på sit område. Med henblik herpå skal Kosovo ved aftalens ikrafttræden:

- a) i forbindelse med EU-virksomheders etablering på Kosovos område indrømme disse en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, det indrømmer egne virksomheder eller tredjelandes virksomheder, alt efter hvilken der er den mest fordelagtige
- b) i forbindelse med drift af EU-virksomheders datterselskaber og filialer på Kosovos område efter etablering indrømme disse en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, det indrømmer egne virksomheder og filialer eller datterselskaber og filialer af tredjelandes virksomheder, alt efter hvilken der er den mest fordelagtige.

2. Unionen skal fra aftalens ikrafttræden:
 - a) i forbindelse med kosovoske virksomheders etablering, indrømme disse en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, Unionen indrømmer egne virksomheder eller tredjelandes virksomheder, alt efter hvilken der er den mest fordelagtige
 - b) i forbindelse med drift af datterselskaber og filialer af kosovoske virksomheder etableret på dens område, indrømme disse en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, Unionen indrømmer egne virksomheder og filialer eller datterselskaber og filialer af tredjelandes virksomheder etableret på dens område, alt efter hvilken der er den mest fordelagtige.
3. Parterne må ikke indføre nye forskrifter eller foranstaltninger, som medfører forskelsbehandling, for så vidt angår den anden parts virksomheders etablering på deres område eller deres drift efter etablering sammenlignet med egne virksomheder.
4. Uanset denne artikel
 - a) har datterselskaber og filialer af EU-virksomheder fra denne aftales ikrafttræden ret til at benytte og leje fast ejendom i Kosovo

- b) har datterselskaber og filialer af EU-virksomheder desuden ret til senest fem år efter aftalens ikrafttræden at erhverve og udøve ejendomsret over fast ejendom på lige fod med kosovoske virksomheder, og har, hvad angår offentlige goder/goder af fælles interesse, samme rettigheder som kosovoske virksomheder, når disse rettigheder er nødvendige af hensyn til udøvelsen af den erhvervsvirksomhed, med henblik på hvilken de er etableret.

ARTIKEL 52

1. Med forbehold af artikel 54 kan parterne regulere virksomheders etablering og drift på deres område, for så vidt denne regulering ikke medfører nogen forskelsbehandling af den anden parts virksomheder i forhold til egne virksomheder.
2. Uanset alle andre bestemmelser i denne aftale må en part med hensyn til finansielle tjenesteydelser ikke forhindres i at træffe foranstaltninger af forsigtighedshensyn, herunder til beskyttelse af investorer, indskydere, policeindehavere eller personer, over for hvem en leverandør af finansielle tjenesteydelser har en tillidsforpligtelse, eller for at sikre finanssystemets integritet og stabilitet. Parterne må ikke benytte sådanne foranstaltninger som et middel til at omgå deres forpligtelser i henhold til denne aftale.

3. Intet i denne aftale må fortolkes som et krav om, at en part skal videregive oplysninger om enkeltkunders forhold og konti eller fortrolige eller private oplysninger, som er i offentlige instansers besiddelse.

ARTIKEL 53

1. Dette kapitel berører ikke bestemmelserne i transportfællesskabstraktaten med det vestlige Balkan og i den multilaterale aftale om oprettelse af et fælles europæisk luftfartsområde undertegnet den 9. juni 2006¹.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet kan inden for rammerne af Unionens transportpolitik i særlige tilfælde fremsætte henstillinger for at forbedre etableringen og driften på de områder, der er omhandlet i stk. 1.

3. Dette kapitel finder ikke anvendelse på søtransport.

¹ EUT L 285 af 16.10.2006, s. 3.

ARTIKEL 54

1. Artikel 51 og 52 udelukker ikke, at en part kan anvende særlige regler vedrørende etablering og drift på sit område af filialer af virksomheder fra den anden part, der ikke er registreret på den første parts område, hvis disse regler er begrundet i retlige eller tekniske forskelle mellem sådanne filialer sammenlignet med filialer af virksomheder, der er registreret på dens område, eller, hvad angår finansielle tjenesteydelser, hvis de er begrundet i forsigtighedshensyn.
2. Forskelsbehandlingen må ikke gå ud over, hvad der er strengt nødvendigt som følge af sådanne retlige eller tekniske forskelle, eller, hvad angår finansielle tjenesteydelser, som følge af forsigtighedshensyn.

KAPITEL II

UDVEKSLING AF TJENESTEYDELSER

ARTIKEL 55

1. En EU-virksomhed, der er etableret på Kosovos område, eller en kosovosk virksomhed, der er etableret i Unionen, har i overensstemmelse med gældende lovgivning i etableringsværtslandet ret til i henholdsvis Unionen og Kosovo at beskæftige eller at lade sine datterselskaber eller filialer beskæftige ansatte, som er henholdsvis EU-statsborgere eller borgere i Kosovo, forudsat at det drejer sig om nøglepersonale som defineret i stk. 2, og at de pågældende udelukkende beskæftiges af virksomheder, datterselskaber eller filialer.

2. Som nøglepersonale i ovennævnte virksomheder, i det følgende benævnt "organisationer", regnes "virksomhedsinternt udstationerede" som defineret i litra c) inden for nedennævnte kategorier, forudsat at organisationen er en juridisk person, og at de pågældende har været beskæftiget i den eller været partnere i den (på anden vis end som majoritetsaktionærer) i mindst det år, der går umiddelbart forud for en sådan udstationering:

- a) personer i en overordnet stilling i en organisation, som primært forestår ledelsen af foretagendet, og som i generel tilsyns- og ledelsesmæssig henseende først og fremmest sorterer under virksomhedens bestyrelse eller aktionærer eller tilsvarende, herunder personer:
 - i) der leder foretagendet eller en afdeling eller underafdeling af det
 - ii) der fører tilsyn og kontrol med andre tilsyns-, fag- eller ledelsesmedarbejderes arbejde
 - iii) der personligt har beføjelser til at ansætte og afskedige eller anbefale ansættelse og afskedigelse eller andre personale-dispositioner

- b) personer, der er beskæftiget i en organisation, og som besidder en ekspertviden af afgørende betydning for foretagendets service, forskningsudstyr, teknikker eller ledelse. I vurderingen af en sådan viden kan der ud over den for foretagendet specifikke viden indgå et højt kvalifikationsniveau med hensyn til en type arbejde eller aktivitet, der kræver specifik teknisk viden, herunder medlemskab af en anerkendt faggruppe

- c) ved en "virksomhedsinternt udstationeret" forstås en fysisk person, der arbejder i en organisation på en parts område, og som i forbindelse med udøvelse af erhvervsvirksomhed midlertidigt overflyttes til den anden parts område; den pågældende organisation skal have sit hovedsæde på en af parternes område, og udstationeringen skal ske til en enhed (filial, datterselskab) under denne organisation, som reelt udøver erhvervsvirksomhed på den anden parts område.

3. Kosovoske borgeres og EU-statsborgeres indrejse og midlertidige ophold på henholdsvis Unionens og Kosovos område tillades, når disse virksomhedsrepræsentanter er personer i overordnede stillinger i en virksomhed, jf. stk. 2, litra a), og er ansvarlige for oprettelse af et datterselskab eller en filial af en kosovosk virksomhed på Unionens område eller af et datterselskab eller en filial af en EU-virksomhed på Kosovos område, når:

- a) disse repræsentanter ikke er inddraget i direkte salg eller levering af tjenesteydelser og ikke modtager betaling fra en kilde i etableringsværtslandet, og
- b) virksomheden har sin hovedvirksomhed uden for henholdsvis Unionen eller Kosovo og ikke har andre repræsentanter, kontorer, filialer eller datterselskaber i henholdsvis den pågældende medlemsstat og Kosovo.

ARTIKEL 56

For at lette EU-statsborgeres og kosovoske borgeres adgang til at starte og udøve reguleret erhvervsvirksomhed i henholdsvis Kosovo og Unionen undersøger stabiliserings- og associeringsrådet inden for to år efter denne aftales ikrafttræden, hvilke skridt der skal tages for at sikre gensidig anerkendelse af kvalifikationsbeviser. Det kan træffe alle nødvendige foranstaltninger med henblik herpå.

ARTIKEL 57

Seks år efter denne aftales ikrafttræden fastlægger stabiliserings- og associeringsrådet, hvorledes bestemmelserne i dette kapitel kan udvides til EU-statsborgere og borgere i Kosovo med henblik på midlertidig indrejse og ophold for tjenesteydere, der er etableret som selvstændige på en parts område, og som i god tro har indgået en kontrakt om levering af tjenesteydelser med en endelig forbruger på denne parts område, og hvor kontraktens opfyldelse kræver deres midlertidige tilstedeværelse på denne parts område.

ARTIKEL 58

1. Unionen og Kosovo forpligter sig i overensstemmelse med stk. 2 og 3 til gradvist at tillade levering af tjenesteydelser foretaget af EU-virksomheder eller kosovoske virksomheder eller af EU-statsborgere eller borgere i Kosovo, som er etableret på en anden parts område end modtageren af den pågældende ydelse.

2. I takt med den i stk. 1 omhandlede liberaliseringsproces tillader parterne midlertidig bevægelsesfrihed for fysiske personer, som leverer tjenesteydelser, eller som er beskæftiget hos en leverandør af tjenesteydelser som nøglepersonale som defineret i artikel 55, herunder fysiske personer, som repræsenterer en EU-virksomhed eller en kosovosk virksomhed eller en EU-statsborger eller en borger i Kosovo, og som søger midlertidig indrejse med henblik på at forhandle om salg af tjenesteydelser eller at indgå aftaler om salg af tjenesteydelser for den pågældende leverandør af tjenesteydelser, når sådanne repræsentanter ikke er inddraget i direkte salg til offentligheden og ikke selv leverer tjenesteydelser.

3. Fem år efter denne aftales ikrafttræden træffer stabiliserings- og associeringsrådet de nødvendige foranstaltninger til gradvis gennemførelse af stk. 1 og 2. Der tages hensyn til, hvilke fremskridt Kosovo har gjort for at tilnærme sin lovgivning til gældende EU-ret.

ARTIKEL 59

1. Parterne afstår fra foranstaltninger og tiltag, som set i sammenligning med situationen på dagen forud for denne aftales ikrafttræden gør betingelserne for levering af tjenesteydelser betydeligt mere restriktive for EU-virksomheder og kosovoske virksomheder og EU-statsborgere og borgere i Kosovo, som har fast bopæl eller fast driftssted på en anden parts område end modtageren af den pågældende ydelse.

2. Hvis en part skønner, at foranstaltninger truffet af den anden part siden denne aftales ikrafttræden fører til en situation, der med hensyn til levering af tjenesteydelser er væsentlig mere restriktiv sammenlignet med situationen på tidspunktet for denne aftales ikrafttræden, kan denne part anmode den anden part om, at der indledes konsultationer.

ARTIKEL 60

Med hensyn til udveksling af transporttjenesteydelser mellem Unionen og Kosovo gælder følgende bestemmelser:

- 1) Med hensyn til lufttransport behandles betingelserne for gensidig markedsadgang i den multilaterale aftale om oprettelse af et fælles europæisk luftfartsområde.
- 2) Med hensyn til landtransport behandles betingelserne for gensidig markedsadgang og transittrafik inden for vejtransport i traktaten om oprettelse af et transportfællesskab.

- 3) Kosovo tilpasser sin lovgivning, herunder administrative, tekniske og andre regler, til den til enhver tid gældende EU-lovgivning på luft- og landtransportområdet, for så vidt det fremmer liberaliseringen og den gensidige adgang til parternes markeder og letter person- og godstrafikken.
- 4) Kosovo forpligter sig til at følge alle internationale konventioner vedrørende trafiksikkerhed og lægger i den forbindelse særlig vægt på samlede net, som Det Sydøsteuropæiske Transportobservatorium (SEETO) har fastlagt.
- 5) Dette kapitel finder ikke anvendelse på maritime tjenester.

KAPITEL III

TRANSITTRAFIK

ARTIKEL 61

Definitioner

I denne aftale forstås ved:

- 1) EU-transittrafik: en i Unionen etableret transportvirksomheds transport af varer i transit gennem Kosovos område til eller fra en medlemsstat
- 2) kosovosk transittrafik: en i Kosovo etableret transportvirksomheds transport af varer i transit fra Kosovo gennem Unionens område til et tredjeland eller af varer fra et tredjeland til Kosovo.

ARTIKEL 62

Almindelige bestemmelser

1. Dette kapitel ophører med at gælde, når transportfællesskabstraktaten træder i kraft.
2. Parterne er enige om at give EU-transittrafik uindskrænket adgang gennem Kosovo og kosovosk transittrafik uindskrænket adgang gennem Unionen med virkning fra den dato, hvor denne aftale træder i kraft.
3. Hvis EU-vejtransportvirksomheders transittrafik som følge af de i stk. 2 indrømmede rettigheder øges i en sådan grad, at den forvolder eller truer med at forvolde alvorlig skade på vejinfrastrukturen og/eller den glidende afvikling af trafikken på hovedfærdselsårerne, og hvis der under tilsvarende omstændigheder opstår problemer på Unionens område i nærheden af Kosovos grænser, forelægges sagen for stabiliserings- og associeringsrådet i overensstemmelse med aftalens artikel 128. Parterne kan foreslå ekstraordinære midlertidige ikkediskriminerende foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at begrænse eller afbøde sådan skade.
4. Parterne afholder sig fra alle ensidige foranstaltninger, som indebærer forskelsbehandling mellem Unionens og Kosovos transportvirksomheder eller køretøjer. Parterne træffer alle nødvendige foranstaltninger for at lette vejtransporten til eller igennem den anden parts område.

ARTIKEL 63

Forenkling af formaliteterne

1. Parterne er enige om at forenkle formaliteterne i forbindelse med varestrømmen for både bilateral transport og transport i transit ad jernbane og vej.
2. Parterne er enige om, at de, i det omfang det er nødvendigt, sammen søger at fremme vedtagelsen af yderligere forenklingsforanstaltninger.

KAPITEL IV

LØBENDE BETALINGER OG KAPITALBEVÆGELSER

ARTIKEL 64

Parterne forpligter sig til i frit konvertibel valuta i overensstemmelse med artikel VIII i overenskomsten om Den Internationale Valutafond at tillade betalinger og overførsler på betalingsbalancens løbende poster mellem Unionen og Kosovo.

ARTIKEL 65

1. Hvad angår transaktioner på betalingsbalancens kapitalposter og finansielle poster, sikrer parterne fra denne aftales ikrafttræden frie kapitalbevægelser i forbindelse med direkte investeringer i selskaber, der er oprettet i overensstemmelse med gældende lovgivning, og investeringer foretaget i overensstemmelse med afsnit V, kapitel I, samt afvikling eller hjemtagelse af disse investeringer og ethvert afkast heraf.
2. Hvad angår transaktioner på betalingsbalancens kapitalposter og finansielle poster, sikrer parterne fra aftalens ikrafttræden frie kapitalbevægelser i forbindelse med kreditter med tilknytning til handelstransaktioner eller levering af tjenesteydelser, herunder lån og kreditter, i hvilke en person med bopæl på en af parternes område deltager. Denne artikel omfatter ikke porteføljeinvesteringer, navnlig erhvervelse af kapitalandele på kapitalmarkedet, alene med det formål at investere uden at ville opnå indflydelse på virksomhedens drift og kontrollen med den.
3. Kosovo indrømmer senest fem år efter denne aftales ikrafttræden EU-statsborgere, som køber fast ejendom på dets område, samme behandling som borgere i Kosovo.

4. Med forbehold af stk. 1 må parterne ikke indføre nye restriktioner for kapitalbevægelser og løbende betalinger mellem EU-statsborgere og borgere i Kosovo og må ikke gøre de bestående ordninger mere restriktive.

5. Med forbehold af denne artikel og artikel 64 kan henholdsvis Unionen og Kosovo i særlige tilfælde, hvor kapitalbevægelser forvolder eller truer med at forvolde alvorlige problemer for gennemførelsen af valutakurs- eller pengepolitikken i Unionen eller Kosovo, træffe beskyttelsesforanstaltninger over for kapitalbevægelser mellem Unionen og Kosovo i en periode på højst seks måneder, hvis sådanne foranstaltninger er strengt nødvendige.

6. Parterne konsulterer hinanden med henblik på at lette kapitalbevægelserne mellem Unionen og Kosovo for at fremme denne aftales formål.

ARTIKEL 66

1. I det første år efter denne aftales ikrafttræden træffer Kosovo foranstaltninger, der kan skabe de nødvendige betingelser for en videre gradvis anvendelse af EU's regler om frie kapitalbevægelser.

2. Senest ved udgangen af det andet år efter aftalens ikrafttræden fastlægger stabiliserings- og associeringsrådet retningslinjer for fuld anvendelse af Unionens regler om frie kapitalbevægelser i Kosovo.

KAPITEL V

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 67

1. Dette afsnit anvendes med forbehold af begrænsninger begrundet i hensynet til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed.
2. Dette afsnit finder ikke anvendelse på virksomhed, som varigt eller lejlighedsvist på den ene eller den anden parts område er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed.

ARTIKEL 68

1. For så vidt angår dette afsnit er intet i denne aftale til hinder for, at parterne anvender deres love og forskrifter vedrørende indrejse og ophold, beskæftigelse, arbejdsvilkår, fysiske personers etablering samt levering af tjenesteydelser, forudsat at de ikke anvender dem på en sådan måde, at fordelene for en af parterne i henhold til en særlig bestemmelse i denne aftale og i gældende EU-ret udlignes eller begrænses. Denne bestemmelse berører ikke anvendelsen af artikel 67.

2. Dette afsnit finder ikke anvendelse på foranstaltninger over for fysiske personer, der søger adgang til arbejdsmarkedet på en af parternes område, og ej heller på foranstaltninger vedrørende statsborgerskab, bopæl eller fast beskæftigelse.

ARTIKEL 69

Virksomheder, som kontrolleres og udelukkende ejes i fællesskab af EU-virksomheder eller EU-statsborgere og kosovoske virksomheder eller borgere i Kosovo, er også omfattet af dette afsnit.

ARTIKEL 70

1. Den mestbegunstigelsesbehandling, der indrømmes i overensstemmelse med dette afsnit, finder ikke anvendelse på skattefordele, som parterne indrømmer eller i fremtiden vil indrømme på basis af aftaler om undgåelse af dobbeltbeskatning eller andre skatteordninger.
2. Dette afsnit skal ikke fortolkes således, at parterne hindres i at træffe eller håndhæve foranstaltninger, der har til formål at forebygge skatteundgåelse eller -unddragelse efter skattebestemmelser i aftaler om undgåelse af dobbeltbeskatning og andre skatteordninger eller den indenlandske skattelovgivning.
3. Dette afsnit skal ikke fortolkes på en sådan måde, at parterne ved anvendelsen af de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning hindres i at sondre mellem skattepligtige, der befinder sig i forskellige situationer, særlig hvad angår bopælssted.

ARTIKEL 71

1. Parterne bestræber sig så vidt muligt på at undgå at indføre restriktive foranstaltninger, herunder foranstaltninger vedrørende import, af hensyn til betalingsbalancen. En part, der indfører sådanne foranstaltninger, forelægger hurtigst muligt den anden part en tidsplan for deres ophævelse.

2. Hvis en eller flere medlemsstater eller Kosovo har alvorlige betalingsbalanceproblemer eller er i overhængende fare for at få sådanne problemer, kan Unionen og Kosovo i overensstemmelse med de betingelser, der er fastlagt i henhold til WTO-aftalen, for en begrænset periode vedtage restriktive foranstaltninger, herunder foranstaltninger vedrørende import, som ikke må gå ud over, hvad der er strengt nødvendigt for at rette op på betalingsbalancesituationen. Unionen og Kosovo underretter straks den anden part herom.

ARTIKEL 72

Dette afsnit tilpasses gradvist, navnlig i lyset af kravene i henhold til artikel V i GATS.

ARTIKEL 73

Denne aftale er ikke til hinder for, at den ene eller den anden part anvender enhver foranstaltning, der er nødvendig for at hindre omgåelse af deres foranstaltninger vedrørende tredjelandes adgang til deres marked ved hjælp af denne aftale.

AFSNIT VI

TILNÆRMELSE AF KOSOVOS LOVGIVNING TIL GÆLDENDE EU-RET, RETSHÅNDHÆVELSE OG KONKURRENCEREGLER

ARTIKEL 74

1. Parterne erkender betydningen af, at Kosovos eksisterende lovgivning tilnærmes EU-retten og implementeres effektivt. Kosovo bestræber sig på at sikre, at eksisterende og fremtidig lovgivning gradvist gøres forenelig med gældende EU-ret. Kosovo sikrer, at eksisterende og fremtidig lovgivning implementeres og håndhæves behørigt.
2. Denne tilnærmelse indledes på tidspunktet for denne aftales undertegnelse og udvides gradvist til at gælde alle elementer i gældende EU-ret, der er omhandlet i denne aftale, ved udgangen af den overgangsperiode, der er fastlagt i artikel 9.
3. Tilnærmelsen vil i første omgang have fokus på grundlæggende elementer i gældende EU-ret vedrørende det indre marked og på området frihed, sikkerhed og retfærdighed samt på handelsrelaterede områder. I anden etape fokuserer Kosovo på de resterende dele af gældende EU-ret.

Tilnærmelsen foretages på basis af et program, som aftales mellem Europa-Kommissionen og Kosovo.

4. Desuden fastlægger Kosovo i forståelse med Europa-Kommissionen retningslinjerne for tilsyn med gennemførelsen af lovgivningstilpasningen og retshåndhævelsen, herunder Kosovos tiltag til at gennemføre reformer af retsvæsenet med henblik på at gennemføre den overordnede retlige ramme.

ARTIKEL 75

Konkurrenceregler og andre økonomiske bestemmelser

1. Følgende er uforeneligt med aftalens rette funktion i det omfang, det kan påvirke samhandelen mellem Unionen og Kosovo:
 - a) alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, som har til formål eller følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen
 - b) en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på Unionens eller Kosovos område eller en væsentlig del heraf

c) al statsstøtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produkter.

2. Alle former for praksis, der strider mod denne artikel, vurderes på grundlag af kriterier, som udformes på grundlag af anvendelsen af de gældende konkurrenceregler i Unionen, særlig artikel 101, 102, 106 og 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde samt fortolkningsbestemmelser vedtaget af EU-institutionerne.

3. Parterne sikrer, at en operationelt uafhængig offentlig myndighed tillægges de nødvendige beføjelser til fuldt ud at anvende stk. 1, litra a) og b), på private og offentlige virksomheder og virksomheder, der er indrømmet særlige rettigheder.

4. Kosovo sikrer, at en operationelt uafhængig offentlig myndighed tillægges de nødvendige beføjelser til fuldt ud at anvende stk. 1, litra c). Denne myndighed skal bl.a. have beføjelse til at godkende statsstøtteordninger og individuel støtte i overensstemmelse med denne artikels stk. 2 samt beføjelse til at kræve ulovligt ydet statsstøtte tilbagebetalt.

5. Unionen og Kosovo sikrer hver især gennemsigtighed på statsstøtteområdet, bl.a. ved at forelægge den anden part en årsrapport eller tilsvarende efter den metode og præsentationsform, der anvendes i Unionens oversigt over statsstøtte. På anmodning af en af parterne stiller den anden part oplysninger til rådighed om bestemte særskilte tilfælde af statsstøtte.

6. Kosovo foretager en fuldstændig opgørelse over støtteordninger og afpasser disse støtteordninger efter kriterierne i stk. 2 inden for højst tre år efter denne aftales ikrafttræden.
7. a) Med henblik på anvendelsen af stk. 1, litra c), anerkender parterne, at al statsstøtte ydet af Kosovo i de første fem år efter aftalens ikrafttrædelse skal vurderes under hensyntagen til, at Kosovo betragtes som et område svarende til de områder i Unionen, der er beskrevet i artikel 107, stk. 3, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.
- b) Senest fire år efter denne aftales ikrafttræden forelægger Kosovo Europa-Kommissionen sine BNP-tal pr. indbygger harmoniseret på NUTS II-niveau. Den i stk. 4 nævnte myndighed og Europa-Kommissionen foretager derefter i fællesskab en vurdering af de kosovoske regioners støtteberettigelse samt den maksimale støtteintensitet i forhold hertil for at udarbejde et kort over regional støtte på basis af de relevante EU-retningslinjer.
8. Hvad angår de varer, der er omhandlet i afsnit IV, kapitel II:
- a) finder stk. 1, litra c), i denne artikel ikke anvendelse

b) vurderes enhver praksis, der er i strid med stk. 1, litra a), efter de kriterier, der er fastlagt af Unionen på basis af artikel 42 og 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, og specifikke EU-instrumenter, der er vedtaget på dette grundlag.

9. Hvis en af parterne skønner, at en given praksis er uforenelig med stk. 1, kan den træffe passende foranstaltninger efter konsultationer i stabiliserings- og associeringsrådet eller efter 30 arbejdsdage efter indbringelsen af sagen til sådanne konsultationer. Denne artikel er ikke til hinder for og berører på ingen måde muligheden for, at Unionen eller Kosovo træffer udligningsforanstaltninger, der er forenelige med GATT 1994 og WTO-aftalen om subsidier og udligningsforanstaltninger eller dertil knyttet intern lovgivning.

ARTIKEL 76

Offentlige virksomheder

Ved udgangen af det tredje år efter denne aftales ikrafttræden anvender Kosovo for offentlige virksomheder og virksomheder, som er indrømmet særlige eller eksklusive rettigheder, principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 106.

Særlige rettigheder for offentlige virksomheder i overgangsperioden omfatter ikke muligheden for at indføre kvantitative begrænsninger eller foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel fra Unionen til Kosovo.

ARTIKEL 77

Generelle aspekter vedrørende intellektuel ejendom

1. Parterne bekræfter under henvisning til denne artikel og bilag VII den betydning, de tillægger en passende og effektiv beskyttelse og håndhævelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret.
2. Kosovo træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på senest fem år efter denne aftales ikrafttræden at kunne sikre et niveau for beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret svarende til det, der gælder i Unionen, herunder effektive midler til at håndhæve sådanne rettigheder.
3. Kosovo forpligter sig til at følge de multilaterale konventioner om intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret, der er omhandlet i bilag VII. Stabiliserings- og associeringsrådet kan træffe afgørelse om at tilpligte Kosovo at følge specifikke multilaterale konventioner på dette område.

ARTIKEL 78

Handelsrelaterede aspekter vedrørende intellektuel ejendom

1. Fra denne aftales ikrafttræden indrømmer parterne, hvad angår anerkendelse og beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendom, hinandens selskaber, EU-statsborgere og borgere i Kosovo en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, de indrømmer tredjelande i henhold til bilaterale aftaler.
2. Skulle der opstå problemer vedrørende intellektuel, industriel og kommerciel ejendom, som påvirker handelsvilkårene, indbringes de på en af parternes anmodning som hastesag for stabiliserings- og associeringsrådet, for at der kan findes en gensidigt tilfredsstillende løsning på dem.

ARTIKEL 79

Offentlige indkøb

1. Unionen og Kosovo betragter en åbning med hensyn til tildeling af offentlige kontrakter på grundlag af princippet om ikke-diskriminering og gensidighed, særlig WTO-reglerne, som et ønskeligt mål.

2. Fra denne aftales ikrafttræden indrømmes kosovoske virksomheder, uanset om de er etableret i Unionen eller ej, adgang til udbud i Unionen i overensstemmelse med EU-reglerne for offentlige indkøb på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes EU-virksomheder.

Ovennævnte bestemmelser finder også anvendelse på kontrakter i forsyningssektoren, når Kosovo har vedtaget lovgivning til indførelse af EU-reglerne på dette område. Unionen undersøger med mellemrum, om Kosovo faktisk har indført sådan lovgivning.

3. Fra denne aftales ikrafttræden indrømmes EU-virksomheder, der er etableret i Kosovo efter afsnit V, kapitel I, adgang til at deltage i udbud i Kosovo på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes kosovoske virksomheder.

4. Fra denne aftales ikrafttræden indrømmes EU-virksomheder, der ikke er etableret i Kosovo efter afsnit V, kapitel I, adgang til at deltage i udbud i Kosovo på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes kosovoske virksomheder og EU-virksomheder, der er etableret i Kosovo, med undtagelse af de prispræferencer, der er beskrevet i stk. 5.

5. Fra denne aftales ikrafttræden konverterer Kosovo alle eksisterende præferencer for kosovoske virksomheder eller EU-virksomheder, der er etableret i Kosovo, og for udbudskontrakter, der tildeles efter kriteriet om det økonomisk mest fordelagtige tilbud og den laveste pris, til en prispræference og udfaser den gradvist inden for en periode på fem år i overensstemmelse med følgende tidsplan:

- præferencerne må højst udgøre 15 % ved udgangen af andet år efter denne aftales ikrafttræden
- præferencerne må højst udgøre 10 % ved udgangen af tredje år efter denne aftales ikrafttræden
- præferencerne må højst udgøre 5 % ved udgangen af fjerde år efter denne aftales ikrafttræden og
- præferencerne afskaffes helt senest ved udgangen af femte år efter denne aftales ikrafttræden.

6. Inden for to år efter denne aftales ikrafttræden kan stabiliserings- og associeringsrådet revidere de præferencer, der er fastsat i stk. 5, og beslutte at afkorte de perioder, der er fastsat i stk. 5.

7. Inden for fem år efter denne aftales ikrafttræden vedtager Kosovo lovgivning til gennemførelse af de procedurestandarder, der er fastsat i gældende EU-ret.

8. Kosovo aflægger årligt rapport til stabiliserings- og associeringsrådet om de foranstaltninger, som det har truffet for at øge gennemsigtigheden og sikre en effektiv juridisk revision af beslutninger, der er truffet på området for offentlige indkøb.

9. Hvad angår etablering, drift og udveksling af tjenesteydelser mellem Unionen og Kosovo finder artikel 50-66 anvendelse. Med hensyn til beskæftigelse og arbejdskraftens bevægelighed i tilknytning til opfyldelsen af offentlige kontrakter finder gældende EU-ret vedrørende tredjelandstatsborgere anvendelse på kosovoske borgere i Unionen. Hvad angår EU-statsborgere i Kosovo tildeler Kosovo arbejdstagere, som er statsborgere i en medlemsstat, gensidige rettigheder svarende til dem, som borgere i Kosovo nyder, i forbindelse med beskæftigelse og arbejdskraftens bevægelighed med hensyn til opfyldelsen af offentlige kontrakter.

ARTIKEL 80

Standardisering, måling, akkreditering og overensstemmelsesvurdering

1. Kosovo træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for gradvist at bringe sin lovgivning i overensstemmelse med EU's horisontale og sektorspecifikke produktsikkerhedslovgivning og bringe sine kvalitetskrav, såsom standardiserings, målings-, akkrediterings- og overensstemmelsesvurderingsprocedurer, op på EU-niveau.

2. Med henblik herpå bestræber parterne sig på:
 - a) at fremme anvendelsen af EU's tekniske forskrifter, europæiske standarder og procedurer for overensstemmelsesvurdering

 - b) at yde støtte til at fremme udviklingen af kvalitetskrav for så vidt angår standardisering, måling, akkreditering og overensstemmelsesvurdering

- c) at fremme Kosovos samarbejde med organisationer, der beskæftiger sig med standarder, overensstemmelsesvurdering, måling og tilsvarende funktioner (f.eks. CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EURAMET)¹, såfremt de objektive omstændigheder tillader det
- d) om nødvendigt at indgå en aftale om overensstemmelsesvurdering og godkendelse af industrivarer, når først lovgivningsrammen og procedurerne i Kosovo er tilstrækkeligt tilnærmet Unionens, og den fornødne ekspertise er til rådighed.

ARTIKEL 81

Forbrugerbeskyttelse

Parterne samarbejder om at tilnærme Kosovos lovgivning om forbrugerbeskyttelse til gældende EU-ret for at sikre:

- a) en aktiv forbrugerbeskyttelsespolitik, der er i overensstemmelse med EU-retten, herunder øget oplysning og udvikling af uafhængige organisationer i Kosovo

¹ Den Europæiske Standardiseringsorganisation, Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering, Det Europæiske Institut for Telestandarder, Den Europæiske Organisation for Akkreditering, det europæiske samarbejde om retlig metrologi, den europæiske metrologiorganisation.

- b) harmonisering af lovgivning om forbrugerbeskyttelse i Kosovo med EU's gældende lovgivning på området
- c) en effektiv retsbeskyttelse af forbrugerne for at højne kvalitetsniveauet og garantere passende sikkerhedsstandarder for forbrugervarer
- d) de kompetente myndigheders overvågning af reglerne og adgang til relevant domstolsprøvelse i tilfælde af tvister
- e) udveksling af oplysninger om farlige produkter.

ARTIKEL 82

Arbejdsvilkår og ligestilling

Kosovo harmoniserer gradvist sin lovgivning med EU-lovgivningen på områderne arbejdsvilkår, herunder sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og ligestilling.

AFSNIT VII

FRIHED, SIKKERHED OG RETFÆRDIGHED

ARTIKEL 83

Styrkelse af institutioner og retsstaten

Som led i deres samarbejde på området frihed, sikkerhed og retfærdighed lægger parterne særlig vægt på befæstelse af retsstaten og styrkelse af institutionerne på alle forvaltningsniveauer i almindelighed og af retshåndhævelsen og retsplejen i særdeleshed. Samarbejdet skal navnlig sigte mod at styrke domstolenes uafhængighed, upartiskhed og ansvarsfuldhed i Kosovo og forbedre deres effektivitet, udvikle passende strukturer for politi, anklagemyndighed og domstole samt andre retslige eller retshåndhævende myndigheder for på tilstrækkelig vis at forberede dem til samarbejdet i civil-, handels- og strafferetlige spørgsmål og sætte dem i stand til effektivt at forhindre, efterforske, foretage retsforfølgning og træffe afgørelse i sager om organiseret kriminalitet, korruption og terrorisme.

ARTIKEL 84

Beskyttelse af personoplysninger

Parterne samarbejder om lovgivning vedrørende persondatabeskyttelse, for at Kosovo kan opnå et niveau for beskyttelse af personoplysninger, der svarer til niveauet i gældende EU-ret. Kosovo sikrer tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til en eller flere uafhængige tilsynsorganer for effektivt at kunne overvåge og sikre håndhævelsen af sin egen lovgivning om persondatabeskyttelse.

ARTIKEL 85

Visum, grænseforvaltning, asyl og migration

Parterne samarbejder på områderne visum, grænsekontrol, asyl og migration og etablerer en ramme for dette samarbejde, også på regionalt plan, under hensyntagen til og fuld udnyttelse af andre eksisterende initiativer på disse områder, når det er relevant.

Samarbejdet om de i stk. 1 nævnte anliggender baseres på gensidige konsultationer og tæt koordination mellem parterne og kan omfatte faglig og administrativ bistand til:

- a) udveksling af statistikker og information om lovgivning og praksis
- b) udarbejdelse af lovgivning
- c) effektivisering af institutioner
- d) personaleuddannelse
- e) sikkerhed ved rejsedokumenter og afsløring af falske dokumenter
- f) forvaltning af grænsekontrol.

Samarbejdet skal navnlig fokusere på:

- a) for så vidt angår asyl, Kosovos vedtagelse og gennemførelse af lovgivning med henblik på at opfylde standarderne i konventionen om flygtninges retsstilling, udfærdiget i Genève den 28. juli 1951, og protokollen hertil, udfærdiget i New York den 31. januar 1967, og således sikre, at "non-refoulement"-princippet respekteres tillige med asylansøgers og flygtninges andre rettigheder

- b) for så vidt angår lovlige migration: indrejseregler og indrejste personers rettigheder og stilling. Med hensyn til migration er parterne enige om at give tredjelandsstatsborgere, som har lovligt ophold på en medlemsstats område eller i Kosovo, en fair behandling og undersøge mulighederne for at træffe foranstaltninger, der kan give incitament og støtte Kosovos tiltag, med henblik på at fremme integrationen af tredjelandsstatsborgere med lovligt ophold i Kosovo.

ARTIKEL 86

Lovlig migration

Parterne samarbejder med henblik på at støtte Kosovo i arbejdet med at tilnærme sin lovgivning til gældende EU-ret om lovlige migration.

Parterne anerkender, at borgere i Kosovo nyder rettigheder i henhold til EU-retten, navnlig på områderne arbejdsvilkår, aflønning og afskedigelse, familiesammenføring, længerevarende ophold, studerende, forskere og højt kvalificerede arbejdstagere, sæsonarbejdere, virksomhedsinternt udstationerede og pensioner. Parterne anerkender også, at dette ikke berører de betingelser og fremgangsmåder, der gælder i den enkelte medlemsstat.

Inden for fire år efter denne aftales ikrafttræden tildeler Kosovo gensidige rettigheder til EU-statsborgere på de områder, der er omhandlet i stk. 2. Stabilitets- og associeringsrådet undersøger, hvilke foranstaltninger det er nødvendigt at træffe i den forbindelse. Stabilitets- og associeringsrådet kan behandle ethvert andet spørgsmål med tilknytning til gennemførelsen af denne artikel.

ARTIKEL 87

Forebyggelse og kontrol af ulovlig indvandring

Stabilitets- og associeringsrådet fastlægger, hvilken fælles indsats parterne kan gøre for at forhindre og kontrollere ulovlig indvandring, herunder menneskehandel og menneskesmugling, og samtidig sikre overholdelsen og beskyttelsen af migranternes grundlæggende rettigheder og hjælp til migranter i nød.

ARTIKEL 88

Tilbagetagelse

Med henblik på at samarbejde for at forhindre og kontrollere ulovlig migration skal parterne efter anmodning og uden yderligere formaliteter:

- a) tilbagetage enhver kosovsk borger eller EU-statsborger, som opholder sig ulovligt på den anden parts område
- b) tilbagetage tredjelandstatsborgere og statsløse personer, som er indrejst på en medlemsstats område via Kosovo eller er indrejst i Kosovo via en medlemsstats område.

Kosovo udstyrer sine borgere med passende identitetspapirer og giver dem adgang til de dertil nødvendige administrative faciliteter.

Parterne er enige om at undersøge mulighederne for at indlede forhandlinger med henblik på at indgå en aftale om de særlige procedurer for tilbagetagelse af de i stk. 1, litra a) og b), omhandlede personer.

Kosovo undersøger mulighederne for at indgå tilbagesættelsesaftaler, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, med de lande, der deltager i stabiliserings- og associeringsprocessen, og forpligter sig til at træffe alle fornødne foranstaltninger for at sikre en fleksibel og hurtig gennemførelse af disse aftaler. EU vil undersøge mulighederne for at bistå de respektive lande i denne proces, såfremt de objektive omstændigheder tillader det.

ARTIKEL 89

Hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme

Parterne samarbejder om at forhindre, at deres finansielle systemer benyttes til hvidvaskning af indtægter fra kriminelle aktiviteter i almindelighed og narkotikakriminalitet i særdeleshed og til finansiering af terrorisme.

Samarbejdet på dette område omfatter administrativ og faglig bistand til Kosovo med henblik på at fremme anvendelsen af forskrifter og egnede standarder og mekanismer til at bekæmpe hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme svarende til dem, der er vedtaget i Unionen og andre internationale fora på dette område, navnlig Financial Action Task Force (FATF).

ARTIKEL 90

Samarbejde om ulovlig narkotika

Parterne samarbejder om at sikre en afbalanceret og integreret tilgang til narkotikaanliggender. Politikken og indsatsen på dette område skal rettes mod at styrke Kosovos strukturer til bekæmpelse af ulovlig narkotika og narkotikaprækursorer, reducere udbuddet af, den ulovlige handel med og efterspørgslen efter ulovlig narkotika, afhjælpe de sundhedsmæssige og sociale konsekvenser af narkotikamisbrug samt mod en mere effektiv kontrol med prækursorer.

Parterne enes om de nødvendige samarbejdsmetoder med henblik på at realisere disse mål. Aktionerne baseres på fælles vedtagne principper, der er på linje med EU's narkotikastrategi 2013-2020 og ethvert efterfølgende dokument.

ARTIKEL 91

Forebyggelse og bekæmpelse af organiseret kriminalitet og andre ulovlige aktiviteter

Parterne samarbejder med henblik på at styrke Kosovos strukturer til bekæmpelse og forebyggelse af kriminelle aktiviteter, navnlig organiseret kriminalitet, korrupsion og andre former for grov kriminalitet, der har en grænseoverskridende dimension. Kosovo følger de relevante internationale konventioner og forskrifter på dette område. Det regionale samarbejde inden for bekæmpelse af organiseret kriminalitet fremmes.

Med hensyn til falskmøntneri arbejder Kosovo tæt sammen med Unionen for at bekæmpe forfalskning af pengesedler og -mønter og fjerne og straffe enhver form for falskmøntneri. Med hensyn til forebyggelse skal Kosovo sigte mod at indføre foranstaltninger, der svarer til foranstaltningerne i den relevante EU-lovgivning, og følge internationale konventioner og forskrifter med tilknytning til dette område. Kosovo kan eventuelt få støtte fra Unionen til udveksling, bistand og uddannelse inden for beskyttelse mod falskmøntneri.

ARTIKEL 92

Bekæmpelse af terrorisme

Parterne samarbejder med henblik på at styrke Kosovos strukturer til forebyggelse og bekæmpelse af terrorhandlinger og finansieringen heraf, navnlig dem, der har en grænseoverskridende dimension. Samarbejdet på dette område skal foregå på en måde, der er forenelig med retsstatsprincippet, menneskerettighederne og grundlæggende frihedsrettigheder, international flygtningeret og international menneskerettighedslovgivning. Kosovo følger de relevante internationale konventioner og forskrifter på dette område.

AFSNIT VIII

SAMARBEJDSPOLITIKKER

ARTIKEL 93

Unionen og Kosovo etablerer et tæt samarbejde med henblik på at bidrage til Kosovos udviklings- og vækstpotentiale. Samarbejdet skal styrke de eksisterende økonomiske bånd på det bredest mulige grundlag til fordel for begge parter.

Der fastlægges politikker og andre foranstaltninger med henblik på at fremme en bæredygtig økonomisk og social udvikling i Kosovo. De pågældende politikker skal fra begyndelsen sikre, at miljø- og klimahensyn fuldt ud indarbejdes og er tilpasset de krav, der må stilles til en harmonisk social udvikling.

Samarbejdspolitikkerne integreres i en ramme for regionalt samarbejde. Der skal lægges særlig vægt på foranstaltninger, der kan fremme samarbejdet mellem Kosovo og Kosovos nabolande for således at bidrage til den regionale stabilitet. Stabiliserings- og associeringsrådet fastsætter prioriteter mellem og inden for de samarbejdspolitikker, der er beskrevet i dette afsnit.

ARTIKEL 94

Økonomisk politik og handelspolitik

Unionen og Kosovo befordrer den økonomiske reformproces ved at samarbejde om en bedre forståelse af de grundlæggende elementer i deres respektive økonomier og om udformningen og gennemførelsen af økonomisk politik i en markedsøkonomi.

Med henblik herpå skal Unionen og Kosovo samarbejde om:

- a) at udveksle oplysninger om makroøkonomiske resultater og udsigter og om udviklingsstrategier
- b) i fællesskab at analysere økonomiske spørgsmål af gensidig interesse, der bl.a. støtter den økonomiske politik og dens gennemførelse, og
- c) at fremme et bredere samarbejde med henblik på at fremskynde tilstrømningen af knowhow og adgangen til nye teknologier.

Kosovo bestræber sig på at etablere en funktionsdygtig markedsøkonomi og på gradvist at tilnærme sine politikker til de stabilitetsorienterede politikker i Den Økonomiske og Monetære Union. Unionen kan på anmodning af myndighederne i Kosovo yde bistand til at støtte Kosovos indsats i den forbindelse.

Samarbejdet skal også sigte mod at styrke retsreglerne på erhvervsområdet gennem en stabil og ikkediskriminerende handelsrelateret lovramme.

Samarbejdet på dette område omfatter udveksling af oplysninger om principperne for Den Økonomiske og Monetære Union og dens funktion.

ARTIKEL 95

Statistisk samarbejde

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer sig i første række om de prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende statistik. Det rettes navnlig mod at udvikle et effektivt og bæredygtigt statistisk system i Kosovo, der kan levere pålidelige, objektive og nøjagtige data, der er sammenlignelige med EU-statistikker, og som er nødvendigt for at kunne planlægge og overvåge omstillings- og reformprocessen i Kosovo. Samarbejdet rettes mod at sætte Kosovos statistiske kontor i stand til bedre at imødekomme brugernes behov (både den offentlige forvaltning og den private sektor). Det statistiske system skal være foreneligt med principperne i den europæiske statistiske adfærdskodeks, De Forenede Nationers grundlæggende statistiske principper og bestemmelserne i EU's statistiklovgivning og udvikles i retning af gældende EU-ret på statistikområdet. Parterne samarbejder navnlig for at sikre, at personoplysninger forbliver fortrolige, for gradvist at øge dataindsamlingen og dataoverførslen til det europæiske statistiske system og for at udveksle oplysninger om metoder, videregivelse af knowhow og uddannelse.

ARTIKEL 96

Bank- og forsikringsvirksomhed samt andre finansielle tjenesteydelser

Samarbejdet mellem Unionen og Kosovo koncentrerer sig om de prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende bank- og forsikringsvirksomhed og finansielle tjenesteydelser. Parterne samarbejder med henblik på dels at skabe og udvikle egnede rammer til fremme af bank- og forsikringsvirksomhed og sektorer for finansielle tjenesteydelser i Kosovo baseret på fair konkurrence og dels at sikre de nødvendige lige vilkår.

ARTIKEL 97

Offentlig intern finanskontrol og ekstern revision

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer sig om de prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende offentlig intern finanskontrol. Parterne samarbejder navnlig med henblik på at fremme indførelsen af effektive interne kontrolsystemer og funktionelt uafhængige interne revisionssystemer i den offentlige sektor i Kosovo i overensstemmelse med internationalt anerkendte rammer og god praksis i Unionen.

For at kunne udføre de samarbejds- og harmoniseringsopgaver, der følger af ovenstående krav, skal samarbejdet også koncentrerer om at få etableret og styrket centrale harmoniseringsenheder for finansforvaltning og finanskontrol og for intern revision.

På området ekstern revision samarbejder parterne navnlig med henblik på at videreudvikle en uafhængig ekstern revisionsfunktion i Kosovo, der er forenelig med internationalt anerkendte standarder og god praksis i Unionen. Samarbejdet skal også koncentrerer om opbygning af kapacitet i den øverste revisionsinstans i Kosovo.

ARTIKEL 98

Investeringsfremme og -beskyttelse

Samarbejdet mellem parterne på området investeringsfremme og -beskyttelse koncentrerer om beskyttelse af udenlandske direkte investeringer og rettes mod at skabe gunstige forhold for private investeringer, såvel indenlandske som udenlandske, hvilket er afgørende for at genoplive økonomien og industrien i Kosovo. Det særlige formål med samarbejdet er, at Kosovo forbedrer de retlige rammer med henblik på at fremme og beskytte investeringer.

ARTIKEL 99

Industrielt samarbejde

Samarbejdet skal sigte mod at fremme modernisering og omstrukturering af industrien og særskilte sektorer i Kosovo. Det skal også sigte mod at sikre, at de nødvendige betingelser for den kosovoske industris konkurrencedygtighed er til stede under hensyntagen til beskyttelsen af miljøet.

Samarbejdet tager hensyn til de regionale aspekter af industriudviklingen og fremmer partnerskaber på tværs af grænserne, hvor dette er relevant. Initiativerne kan navnlig have til formål at skabe egnede rammebetingelser for virksomheder, forbedre ledelse og knowhow og fremme markedskendskabet, markedsgennemsigtigheden og erhvervsbetingelserne. Opmærksomheden rettes især mod at iværksætte effektive eksportfremmende aktiviteter i Kosovo.

Der vil i samarbejdet blive taget behørigt hensyn til gældende EU-ret vedrørende industripolitik.

ARTIKEL 100

Små og mellemstore virksomheder

Samarbejdet mellem parterne har til formål at udvikle og styrke den private sektors små og mellemstore virksomheder (SMV'er), fremme forhold, der gør det muligt at skabe initiativer og udvikle virksomheder, navnlig små og mellemstore virksomheder, samt fremme forhold, der er gunstige for samarbejdet mellem virksomheder. Samarbejdet skal være i tråd med principperne i den såkaldte "Small Business Act" og tage behørigt hensyn til prioriterede områder med tilknytning til gældende EU-ret på SMV-området.

ARTIKEL 101

Turisme

Samarbejdet mellem parterne på området turisme tager sigte på:

- a) at sikre en afbalanceret og bæredygtig udvikling af turisme og relaterede anliggender

- b) at styrke strømmen af information om turisme (via internationale netværk, databanker osv.)
- c) at fremme udviklingen af infrastruktur, der kan stimulere investeringerne i turistsektoren.

Formålet med samarbejdet er også at undersøge mulighederne for fælles tiltag og øget samarbejde mellem turisterhvervet, eksperter og institutioner og deres kompetente kontorer på turistområdet, og at videregive knowhow (gennem uddannelse, udvekslinger og seminarer). Der vil i samarbejdet blive taget behørigt hensyn til gældende EU-ret på området turisme.

Samarbejdet kan integreres i rammer for regionalt samarbejde.

ARTIKEL 102

Landbrug og agroindustri

Samarbejdet mellem parterne udvikles inden for alle prioriterede områder med tilknytning til gældende EU-ret vedrørende landbrug samt kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, fødevareresikkerhed og dyre- og plantesundhedsområdet. Samarbejdet sigter især mod at modernisere og omstrukturere Kosovos landbrug og agroindustri, navnlig for at opfylde Unionens sundhedskrav, forbedre vandforvaltningen og udviklingen af landdistrikter samt udvikle de relaterede aspekter af skovbruget i Kosovo og støtte en gradvis tilnærmelse af Kosovos lovgivning og praksis til gældende EU-ret.

ARTIKEL 103

Fiskeri

Parterne undersøger muligheden for at finde gensidigt fordelagtige områder af fælles interesse i akvakultur- og fiskerisektoren. Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder med tilknytning til gældende EU-ret vedrørende akvakultur og fiskeri og behørigt hensyn til principperne for forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne på grundlag af regler udformet af relevante internationale og regionale fiskeriorganisationer.

ARTIKEL 104

Told

Parterne etablerer et samarbejde på dette område for at sikre overholdelsen af de bestemmelser, der skal vedtages på handelsområdet, og en tilnærmelse af Kosovos toldsystem til Unionens for dermed at bane vejen for de liberaliseringsforanstaltninger, der er planlagt inden for rammerne af denne aftale, og den gradvise tilnærmelse af Kosovos toldlovgivning til gældende EU-ret.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder med tilknytning til gældende EU-ret vedrørende told.

Protokol IV fastsætter regler for gensidig administrativ bistand mellem parterne på toldområdet.

ARTIKEL 105

Beskatning

Unionen samarbejder med Kosovo med henblik på at bistå dets udvikling på beskatningsområdet, herunder foranstaltninger til yderligere reform af Kosovos skattesystem og til omstruktureringen af skatteforvaltningen for at sikre en effektiv skatteopkrævning og bekæmpe skattesvig.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder med tilknytning til gældende EU-ret vedrørende beskatning og bekæmpelse af skadelig skattekonkurrence. Kosovo tager i forbindelse med udformningen af lovgivning om bekæmpelse af skadelig skattekonkurrence behørigt hensyn til principperne i adfærdskodeksen for erhvervsbeskatning vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer på mødet i Rådet den 1. december 1997¹.

Samarbejdet har til formål at fremme principperne om god forvaltningsskik på skatte- og afgiftsområdet, gennemsigtighed, informationsudveksling og loyal skattekonkurrence i Kosovo med henblik på at fremme håndhævelsen af foranstaltninger til forebyggelse af skattesvig, skatteflugt og skatteunddragelse.

¹ Konklusionerne fra mødet i Økofinrådet den 1. december 1997 vedrørende skattepolitik (EFT C 2 af 6.1.1998, s. 1).

ARTIKEL 106

Samarbejde på det sociale område

Parterne samarbejder om at lette reformen af beskæftigelsespolitikken i Kosovo i forbindelse med styrkelsen af den økonomiske reform og integration og med henblik på at støtte inklusiv vækst. Inden for rammerne af samarbejdet søger parterne at fremme dialogen mellem arbejdsmarkedets parter og sikre en gradvis tilnærmelse af Kosovos lovgivning om arbejde, sundhed, arbejdssikkerhed og ligestilling mellem mænd og kvinder, lige muligheder for handicappede og personer, der tilhører mindretal og andre sårbare grupper, til gældende EU-ret, idet det eksisterende beskyttelsesniveau i Unionen anvendes som reference. Dette kan også omfatte tilnærmelse af Kosovos lovgivning til gældende EU-ret på området arbejdsret og for så vidt angår kvinders arbejdsvilkår. Samarbejdet skal også fremme vedtagelsen af omfattende politikker for social inklusion og bekæmpelse af forskelsbehandling i Kosovo. Samarbejdet skal desuden omfatte etableringen af et socialt beskyttelsessystem i Kosovo til støtte for beskæftigelse og inklusiv vækst.

Parterne samarbejder med henblik på at sikre tilnærmelsen af Kosovos lovgivning til gældende EU-ret og med det formål at forbedre sundheden og forebygge sygdom i befolkningen, udvikle uafhængige og effektive forvaltningsstrukturer og håndhævelsesbeføjelser, for at sikre at væsentlige sundheds- og sikkerhedskrav overholdes, beskytte patienters rettigheder, beskytte borgerne mod sundhedstrusler og fremme en sund livsstil.

Kosovo skal følge internationale konventioner og andre forskrifter på disse områder. Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret på disse områder.

ARTIKEL 107

Uddannelse

Parterne samarbejder om at højne niveauet inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse samt ungdomspolitik og ungdomsarbejde i Kosovo, som en metode til at fremme kompetenceudvikling, beskæftigelsesegnetheden, social inklusion og økonomisk udvikling i Kosovo. En prioritet for det videregående uddannelsessystem skal være at opnå tilstrækkelige kvalitetsstandarder i uddannelsesinstitutionerne og -programmerne i overensstemmelse med målene i Bologna processen og -erklæringen.

Parterne samarbejder også om at sikre adgang til almen uddannelse og erhvervsuddannelse på alle niveauer i Kosovo uden forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Samarbejdet skal rettes mod at imødekomme handicappede studerendes behov i Kosovo.

Samarbejdet skal også sigte mod at udvikle kapacitet inden for forskning og innovation, navnlig gennem fælles projekter om forskning og innovation, der inddrager alle interessenter og sikrer overførslen af knowhow.

De relevante EU-programmer og -instrumenter skal bidrage til at modernisere strukturer og aktiviteter på uddannelses-, forsknings- og innovationsområdet i Kosovo.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret på dette område.

ARTIKEL 108

Samarbejde på kulturområdet

Parterne forpligter sig til at fremme det kulturelle samarbejde. Formålet med dette samarbejde er at styrke Kosovos kulturpolitiske kapacitet, styrke kulturformidlernes kapacitet og øge den gensidige forståelse mellem enkeltpersoner, mindretal og folk. Samarbejdet skal også støtte institutionelle reformer med henblik på at fremme den kulturelle mangfoldighed i Kosovo, bl.a. på grundlag af de principper, der er forankret i UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed, som blev vedtaget i Paris den 20. oktober 2005.

ARTIKEL 109

Samarbejde på det audiovisuelle område

Parterne samarbejder om at fremme den audiovisuelle industri i Europa og fremme samproduktioner inden for film og audiovisuelle medier.

Samarbejdet kunne bl.a. omfatte programmer og faciliteter til uddannelse af journalister og andre faggrupper i den audiovisuelle medieindustri samt faglig bistand til offentlige og private medier i Kosovo for at styrke deres uafhængighed, professionalisme og forbindelse til medierne i Unionen.

Kosovo bringer sin politik vedrørende regulering af indholdet af radio- og tv-spredningsvirksomhed på tværs af grænser på linje med Unionens og harmoniserer sin lovgivning med gældende EU-ret. Kosovo er særlig opmærksom på anliggender vedrørende erhvervelse af intellektuelle ejendomsrettigheder til programmer og udsendelser og på at sikre og styrke de relevante regulerende myndigheders uafhængighed.

ARTIKEL 110

Informationssamfundet

Samarbejdet udvikles inden for alle områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende informationssamfundet. Det skal hovedsageligt støtte Kosovos gradvise tilnærmelse af politikker og lovgivning i denne sektor til Unionens.

Parterne samarbejder også med sigte på en yderligere udvikling af informationssamfundet i Kosovo. Det overordnede mål vil være i større udstrækning at forberede samfundet som helhed på den digitale tidsalder og finde frem til foranstaltninger, der sikrer nets og tjenesters interoperabilitet.

ARTIKEL 111

Netværk og tjenester inden for elektronisk kommunikation

Samarbejdet koncentrerer sig i første række om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret på dette område.

Parterne styrker især samarbejdet inden for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester med det endelige mål, at Kosovo indfører gældende EU-ret i denne sektor fem år efter denne aftales ikrafttræden, idet der lægges særlig vægt på at sikre og styrke de relevante regulerende myndigheders uafhængighed.

ARTIKEL 112

Oplysning og kommunikation

Parterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at fremme den gensidige udveksling af information. Der lægges særlig vægt på programmer, der kan bringe basisinformation om Unionen ud til offentligheden og mere specialiseret information ud til erhvervslivet i Kosovo.

ARTIKEL 113

Transport

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer sig om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret på transportområdet.

Samarbejdet kan navnlig have til formål at omstrukturere og modernisere Kosovos transportsystemer og forbedre tilknyttede infrastrukturer (herunder regionale forbindelser, som Det Sydøsteuropæiske Transportobservatorium har identificeret), forbedre den frie bevægelighed for passagerer og varer, indføre standarder, der er kompatible og sammenlignelige med EU-standarderne, og tilnærme transportlovgivningen til EU-lovgivningen, såfremt de objektive omstændigheder tillader det.

Samarbejdet skal sigte mod at bidrage til en gradvis, gensidig adgang til Unionens og Kosovos transportmarkeder og -faciliteter som fastlagt i denne aftale med henblik på at udvikle et transportsystem i Kosovo, der er kompatibelt, interoperabelt og afstemt med EU-systemet, og på at forbedre miljøbeskyttelsen på transportområdet.

ARTIKEL 114

Energi

I overensstemmelse med den relevante gældende EU-lovgivning udvikler og styrker parterne deres samarbejde på energiområdet i overensstemmelse med de markedsøkonomiske principper og traktaten om oprettelse af Energifællesskabet undertegnet i Athen den 25. oktober 2005¹.

Samarbejdet udvikles med henblik på gradvist at integrere Kosovo i de europæiske energimarkeder.

Samarbejdet kan omfatte bistand til Kosovo med hensyn til navnlig:

- a) forbedring og diversificering af udbuddet og forbedring af adgangen til energimarkedet i overensstemmelse med gældende EU-ret vedrørende forsyningsikkerhed og Energifællesskabets regionale energistrategi og anvendelse af EU-regler og europæiske regler om transit, transmission og distribution og istandsættelse af vigtige regionale elforbindelser til nabolandene
- b) hjælp til Kosovo til at gennemføre gældende EU-ret om energieffektivitet, vedvarende energikilder og energisektorens indvirkning på miljøet og dermed fremme energibesparelser, energieffektivitet og vedvarende energi og undersøge og afbøde energiproduktionens og -forbrugets indvirkning på miljøet

¹ EUT L 198 af 20.7.2006, s. 18.

- c) fastlæggelse af rammebetingelser for omstrukturering af energiselskaber og samarbejde mellem virksomheder i denne sektor i overensstemmelse med EU-reglerne for det indre marked for energi for så vidt angår ejermæssig adskillelse.

ARTIKEL 115

Miljø

Parterne udvikler og styrker deres samarbejde på miljøområdet for at løse den vitale opgave at forhindre yderligere miljøforringelser og begynde at forbedre miljøsituationen med henblik på at sikre en bæredygtig udvikling i Kosovo. Parterne samarbejder på områderne luft- og vandkvalitet (også vedrørende radioaktive stoffer i drikkevand), grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse mod de farer, som er forbundet med eksponering for ioniserende stråling, alle typer affaldshåndtering (herunder ansvarlig og sikker håndtering af radioaktivt affald) og naturbeskyttelse, overvågning og reduktion af industriemissioner, sikkerhed i industrianlæg og klassificering og sikker håndtering af kemikalier i Kosovo.

Parterne skal navnlig samarbejde om at styrke Kosovos administrative strukturer og procedurer for at sikre en strategisk planlægning af miljøspørgsmål og koordination mellem de relevante aktører, og de skal fokusere på gradvist at tilnærme Kosovos lovgivning til gældende EU-ret og, hvor det er relevant, gældende Euratom-bestemmelser. Samarbejdet kan også have fokus på Kosovos udvikling af strategier for væsentlig nedbringelse af lokal, regional og grænseoverskridende luft- og vandforurening, for indførelse af et system for effektiv, ren og bæredygtig produktion og forbrug af vedvarende energi og for gennemførelse af vurderinger af virkningerne på miljøet og strategiske miljøvurderinger.

ARTIKEL 116

Klimaændringer

Parterne samarbejder med henblik på at bistå Kosovo i udviklingen af sin klimapolitik og integrere klimahensyn i sin energi-, transport-, industri-, landbrugs- og uddannelsespolitik samt andre relevante politikker. Dette samarbejde har også til formål at støtte en gradvis tilnærmelse af Kosovos lovgivning til gældende EU-ret om klimaændringer, især effektiv overvågning, rapportering og verifikation af drivhusgasemissioner. Samarbejdet skal hjælpe Kosovo til at etablere en tilstrækkelig administrativ kapacitet og passende koordinationsprocedurer mellem de relevante aktører for at gøre det muligt at vedtage og gennemføre kulstoffattige og klimarobuste vækstpolitikker. Parterne samarbejder med henblik på, såfremt de objektive omstændigheder tillader det, at støtte Kosovos deltagelse i globale og regionale tiltag til afbødning og tilpasning til klimaændringer.

ARTIKEL 117

Civilbeskyttelse

Parterne udvikler og styrker deres samarbejde om at forbedre forebyggelsen, beredskabet og indsatsen i forbindelse med naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer. Samarbejdet tager navnlig sigte på at styrke Kosovos civilbeskyttelseskapacitet og på at sikre den gradvise tilnærmelse af Kosovos lovgivning til gældende EU-ret vedrørende katastrofehandtering.

Samarbejdet kan rettes mod følgende prioriterede områder:

- a) tidlig varsling og varsling om katastrofer; indlemmelse af Kosovo i de europæiske tidlige varslingsystemer og overvågningsredskaber
- b) etablering af en effektiv kommunikation døgnet rundt mellem Kosovos og Europa-Kommissionens alarmtjenester
- c) sikring af et samarbejde i tilfælde af større katastrofer, herunder lette tildelingen og modtagelsen af bistand og værtsstøtte

- d) forbedring af videnbasen om katastrofer og farer og udvikling af planer for katastroferisikovurdering og katastrofehandtering for hele Kosovo
- e) indførelse af bedste praksis og retningslinjer for katastrofeforebyggelse, -beredskab og -indsats.

ARTIKEL 118

Forskning og teknologisk udvikling

Parterne fremmer samarbejdet inden for civil videnskabelig forskning og teknologisk udvikling (FTU) på basis af gensidige fordele og, under hensyntagen til de til rådighed værende ressourcer, passende adgang til hinandens programmer under forudsætning af, at intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret beskyttes på behørig vis.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende forskning og teknisk udvikling.

ARTIKEL 119

Regional og lokal udvikling

Parterne søger at finde frem til foranstaltninger, der kan styrke det regionale og lokale udviklingssamarbejde, med henblik på at bidrage til den økonomiske udvikling og mindske regionale skævheder. Der lægges især vægt på grænseoverskridende, transnationalt og mellemregionalt samarbejde.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende EU-ret vedrørende regionaludvikling.

ARTIKEL 120

Offentlig forvaltning

Samarbejdet og dialogen skal være rettet mod at sikre den videre udvikling af en professionel, effektiv og ansvarlig offentlig forvaltning i Kosovo, der bygger på den reformindsats, som indtil videre er gjort på dette område, herunder indsatsen i forbindelse med decentraliseringen og oprettelsen af nye kommuner. Samarbejdet har navnlig til formål at støtte gennemførelsen af retsstatsprincippet, velfungerende institutioner til fordel for Kosovos befolkning som helhed og en gnidningsløs udvikling af forbindelserne mellem Unionen og Kosovo.

Samarbejdet på dette område har i første række fokus på opbygning af institutioner, herunder udformning og anvendelse af meritbaserede, gennemsigtige og upartiske ansættelsesprocedurer på både centralt og lokalt niveau, personaleforvaltning, karriereudvikling for offentligt ansatte, efteruddannelse og fremme af etikken i den offentlige forvaltning. Samarbejdet omfatter også forbedring af effektiviteten og kapaciteten i de uafhængige instanser, der er med til at sikre en velfungerende offentlig forvaltning og en effektiv magtdeling.

AFSNIT IX

FINANSIELT SAMARBEJDE

ARTIKEL 121

Kosovo kan med henblik på at virkeliggøre målene for denne aftale og i overensstemmelse med artikel 7, 122, 123 og 125 modtage finansiel bistand fra Unionen i form af gavebistand og lån, herunder lån fra Den Europæiske Investeringsbank. Den finansielle EU-bistand er betinget af, at der sker yderligere fremskridt med opfyldelsen af Københavnskriterierne. Der tages også højde for Kosovos opfyldelse af forpligtelserne i henhold til denne aftale samt de årlige statusrapporter om Kosovo. Den finansielle EU-bistand er desuden underlagt betingelserne i stabiliserings- og associeringsprocessen, navnlig hvad angår modtagernes indsats for at gennemføre demokratiske, økonomiske og institutionelle reformer. Den finansielle bistand til Kosovo afstemmes efter de konstaterede behov, de valgte prioriteringer, absorptionskapaciteten og tilbagebetalingsevnen samt de foranstaltninger, der træffes for at gennemføre økonomiske reformer og omstrukturere økonomien.

ARTIKEL 122

Den finansielle bistand i form af gavebistand ydes i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets relevante retsakter inden for en flerårig, vejledende ramme og baseres på årlige eller flerårige programmer, der fastlægges af Unionen efter konsultationer med Kosovo.

ARTIKEL 123

Den finansielle bistand kan omfatte alle relevante samarbejdsområder, idet der lægges særlig vægt på områderne frihed, sikkerhed og retfærdighed, tilnærmelse af lovgivning til gældende EU-ret, social og økonomisk udvikling, god forvaltningsskik, reform af den offentlige forvaltning, energi og landbrug.

ARTIKEL 124

På anmodning af Kosovo kan Unionen, hvis der er særligt behov for det, i samarbejde med internationale finansielle institutioner undersøge muligheden for ekstraordinær makrofinansiel bistand på visse betingelser og under hensyntagen til alle disponible finansielle ressourcer. Denne bistand frigives, såfremt de betingelser, som fastlægges i et program, der aftales mellem Kosovo og Den Internationale Valutafond, er opfyldt.

ARTIKEL 125

For at sikre den bedst mulige udnyttelse af de disponible ressourcer drager parterne omsorg for, at den finansielle EU-bistand nøje koordineres med bistand fra andre kilder, såsom medlemsstaterne, tredjelande og internationale finansielle institutioner.

Med henblik herpå giver Kosovo regelmæssigt oplysninger om alle bistandskilder.

AFSNIT X

INSTITUTIONELLE, ALMINDELIGE OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 126

Der oprettes et stabiliserings- og associeringsråd, som skal overvåge anvendelsen og gennemførelsen af denne aftale. Det træder med regelmæssige mellemrum sammen på et passende niveau og indkalder til ekstraordinære møder, når omstændighederne kræver det. Det undersøger alle vigtige problemer, som måtte opstå inden for rammerne af denne aftale, samt alle andre spørgsmål af fælles interesse.

ARTIKEL 127

1. Stabiliserings- og associeringsrådet består af repræsentanter for Unionen på den ene side og for Kosovo på den anden side.
2. Stabiliserings- og associeringsrådet vedtager selv sin forretningsorden.
3. Medlemmerne af stabiliserings- og associeringsrådet kan lade sig repræsentere i overensstemmelse med de betingelser, der fastsættes i dets forretningsorden.

4. Stabiliserings- og associeringsrådets formandskab varetages på skift af en repræsentant for Unionen og en repræsentant for Kosovo i overensstemmelse med de bestemmelser, der fastsættes i dets forretningsorden.

5. Den Europæiske Investeringsbank deltager i stabiliserings- og associeringsrådets arbejde som observatør for så vidt angår anliggender, der vedrører den.

ARTIKEL 128

Stabiliserings- og associeringsrådet har med henblik på virkeliggørelsen af målene for denne aftale beføjelse til inden for aftalens rammer at træffe afgørelser i de i denne aftale anførte tilfælde. Afgørelserne er bindende for parterne, som skal træffe de nødvendige foranstaltninger til afgørelsernes gennemførelse. Stabiliserings- og associeringsrådet kan også fremsætte passende henstillinger. Det udfærdiger sine afgørelser og henstillinger efter fælles overenskomst mellem parterne.

ARTIKEL 129

1. Stabiliserings- og associeringsrådet bistås i udøvelsen af sine hverv af et stabiliserings- og associeringsudvalg, der består af repræsentanter for Unionen på den ene side og for Kosovo på den anden side.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet fastsætter i sin forretningsorden stabiliserings- og associeringsudvalgets opgaver, som omfatter forberedelse af stabiliserings- og associeringsrådets møder, og hvorledes udvalget skal fungere.

3. Stabiliserings- og associeringsrådet kan delegerer enhver af sine beføjelser til stabiliserings- og associeringsudvalget. I så fald træffer stabiliserings- og associeringsudvalget sine afgørelser i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 128.

ARTIKEL 130

Stabiliserings- og associeringsudvalget kan nedsætte underudvalg og særlige grupper. Inden udgangen af det første år efter denne aftales ikrafttrædelsen nedsætter stabiliserings- og associeringsudvalget de underudvalg, der er nødvendige for at sikre en behørig gennemførelse af denne aftale.

Der nedsættes et underudvalg, som skal beskæftige sig med migrationsanliggender.

ARTIKEL 131

Stabiliserings- og associeringsrådet kan beslutte at nedsætte særlige udvalg eller instanser, der kan bistå det i udførelsen af dets hverv. Stabiliserings- og associeringsrådet fastlægger i sin forretningsorden, hvorledes sådanne udvalg eller instanser skal sammensættes og fungere, og hvilke opgaver de skal varetage.

ARTIKEL 132

Der nedsættes et parlamentarisk stabiliserings- og associeringsudvalg (i det følgende benævnt det "parlamentariske udvalg"). Det skal være et forum for medlemmer af Europa-Parlamentet og medlemmer af Kosovos parlament, hvor de kan mødes og udveksle synspunkter. Det træder sammen med mellemrum, som det selv fastsætter, dog mindst en gang om året.

Det parlamentariske udvalg består af medlemmer af Europa-Parlamentet og medlemmer af Kosovos parlament.

Det parlamentariske udvalg fastsætter selv sin forretningsorden.

Det parlamentariske udvalgs formandskab varetages på skift af et medlem af Europa-Parlamentet og af et medlem af Kosovos parlament i overensstemmelse med de bestemmelser, der fastsættes i dets forretningsorden.

Det parlamentariske udvalg kan rette henstillinger til stabiliserings- og associeringsrådet.

ARTIKEL 133

Inden for denne aftales anvendelsesområde forpligter parterne sig til at sikre, at fysiske og juridiske personer fra den anden part uden forskelsbehandling har adgang til passende domstolsprøvelse, således at de kan forsvare deres rettigheder.

ARTIKEL 134

Denne aftale forhindrer ikke en part i at træffe enhver foranstaltning, som den finder er nødvendig for at forhindre videregivelsen af oplysninger, der kan skade dens væsentlige sikkerhedsinteresser.

ARTIKEL 135

1. Inden for de områder, der er dækket af denne aftale:
 - a) må de ordninger, som Kosovo anvender over for Unionen, ikke give anledning til nogen form for forskelsbehandling mellem medlemsstaterne, deres statsborgere eller deres virksomheder
 - b) må de ordninger, som Unionen anvender over for Kosovo, ikke give anledning til nogen form for forskelsbehandling mellem borgere i Kosovo eller kosovoske virksomheder.
2. Stk. 1 gælder med forbehold af særlige bestemmelser i denne aftale, herunder og især artikel 70, stk. 3.

ARTIKEL 136

1. Parterne træffer de fornødne almindelige eller særlige foranstaltninger til opfyldelse af deres forpligtelser i henhold til denne aftale. De sikrer, at aftalens mål gennemføres.
2. Parterne er enige om på anmodning af en af parterne straks gennem passende kanaler at konsultere hinanden med henblik på drøftelse af ethvert spørgsmål vedrørende fortolkningen eller gennemførelsen af denne aftale og andre relevante aspekter af forbindelserne mellem dem.

3. Parterne indbringer hver især eventuelle tvister vedrørende anvendelsen eller fortolkningen af denne aftale for stabiliserings- og associeringsrådet. I tilfælde heraf finder artikel 137 og alt efter omstændighederne protokol V anvendelse.

Stabiliserings- og associeringsrådet kan bilægge en tvist ved en bindende afgørelse.

4. Såfremt en part finder, at den anden part har misligholdt en forpligtelse i henhold til denne aftale, kan den træffe passende foranstaltninger. Den giver forinden, medmindre der er tale om særligt hastende tilfælde, stabiliserings- og associeringsrådet alle oplysninger, der er nødvendige for nøje at kunne undersøge situationen og finde en løsning, der er acceptabel for parterne.

Ved valget af foranstaltninger har de foranstaltninger, der griber mindst muligt ind i aftalens gennemførelse, forrang. Foranstaltningerne meddeles straks stabiliserings- og associeringsrådet og gøres, såfremt den anden part ønsker det, til genstand for konsultationer i stabiliserings- og associeringsrådet, stabiliserings- og associeringsudvalget eller i enhver anden instans, der er oprettet i henhold til artikel 130 eller 131.

5. Stk. 2, 3 og 4 påvirker og berører på ingen måde artikel 34, 42, 43, 44 og 48 og protokol III (definition af begrebet produkter med oprindelsesstatus og metoder til administrativt samarbejde).

6. Stk. 3 og 4 finder ikke anvendelse på artikel 5 og 13.

ARTIKEL 137

1. Hvis der opstår en tvist mellem parterne om fortolkningen eller gennemførelsen af denne aftale, indbringer en af parterne en formel anmodning om, at tvisten løses, for den anden part og for stabiliserings- og associeringsrådet.

Hvis en part mener, at den anden part har misligholdt sine forpligtelser i henhold til denne aftale, fordi den har truffet en bestemt foranstaltning eller har undladt at handle, skal begrundelsen for denne opfattelse fremgå af den formelle anmodning om, at tvisten løses, og den pågældende part kan alt efter omstændighederne træffe foranstaltninger som omhandlet i artikel 136, stk. 4.

2. Parterne tilstræber at løse tvisten ved i god tro at indlede konsultationer i stabiliserings- og associeringsrådet og i andre instanser som fastsat i stk. 3 med henblik på hurtigst muligt at nå frem til en løsning, der er acceptabel for parterne.

3. Parterne giver stabiliserings- og associeringsrådet alle relevante oplysninger, der er nødvendige for nøje at kunne undersøge situationen.

Tvisten drøftes på hvert møde i stabiliserings- og associeringsrådet, indtil der er fundet en løsning, medmindre der er indledt en voldgiftssag, jf. protokol V. En tvist betragtes som bilagt, når stabiliserings- og associeringsrådet har truffet en bindende afgørelse til løsning af problemet, jf. artikel 136, stk. 3, eller når det har erklæret tvisten for bilagt.

Der kan også afholdes konsultationer vedrørende en tvist på ethvert møde i stabiliserings- og associeringsudvalget eller ethvert andet udvalg eller enhver anden instans, som er oprettet i henhold til artikel 130 eller 131, efter aftale mellem parterne eller på anmodning af en af parterne.

Konsultationerne kan også afholdes skriftligt.

Alle oplysninger, der afgives under konsultationerne, behandles fortroligt.

4. Med hensyn til spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for protokol V, kan parterne hver især henvise sagen til afgørelse ved voldgift i overensstemmelse med samme protokol, hvis parterne ikke har kunnet nå til en løsning inden for to måneder efter, at tvistbilæggelsesproceduren er blevet indledt i overensstemmelse med stk. 1.

ARTIKEL 138

Indtil der er opnået lige rettigheder for enkeltpersoner og virksomheder inden for rammerne af denne aftale, berører den ikke rettigheder, som enkeltpersoner og virksomheder er sikret på grundlag af bestående aftaler mellem en eller flere medlemsstater på den ene side og Kosovo på den anden side.

ARTIKEL 139

Bilag I-VII, protokol I-V og erklæringen udgør en integrerende del af denne aftale.

ARTIKEL 140

Denne aftale indgås på ubestemt tid.

Hver part kan opsige denne aftale ved meddelelse til den anden part. Aftalen ophører seks måneder efter datoen for en sådan meddelelse.

Hver part kan suspendere hele eller dele af aftalen med øjeblikkelig virkning i tilfælde af, at den anden part ikke overholder en eller flere væsentlige bestemmelser i aftalen.

I tilfælde af at Kosovo ikke overholder væsentlige principper som fastsat i artikel 5 og 13, kan Unionen træffe foranstaltninger, som den vurderer er passende, herunder ophæve hele eller dele af denne aftale.

ARTIKEL 141

Denne aftale gælder på den ene side for de områder, hvor traktaten om Den Europæiske Union, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab finder anvendelse, og på de betingelser, der er fastsat i nævnte traktater, og på den anden side for Kosovos område.

ARTIKEL 142

Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union er depositar for denne aftale.

ARTIKEL 143

Denne aftale er udfærdiget i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk, ungarsk, albansk og serbisk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

ARTIKEL 144

Parterne godkender denne aftale i overensstemmelse med egne procedurer.

Denne aftale træder i kraft på den første dag i den anden måned efter det tidspunkt, på hvilket parterne giver hinanden meddelelse om afslutningen af de procedurer, der er nævnt i stk. 1.